

Valstybinio audito ataskaita

CENTRALIZUOTI VIEŠIEJI PIRKIMAI

2013 m. gruodžio 31 d. Nr. VA-P-20-8-1-26

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRUMPOS IR SĄVOKOS</u>	<u>3</u>
<u>SANTRAUKA</u>	<u>4</u>
<u>IŠVADOS</u>	<u>5</u>
<u>REKOMENDACIJOS</u>	<u>6</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>7</u>
<u>AUDITO REZULTATAI</u>	<u>11</u>
<u>1. AR CPO.lt katalogas atnaujinamas ir papildomas?</u>	<u>11</u>
1.1. Antros versijos elektroninio katalogo CPO.lt kūrimas ir diegimas vėluoja	12
1.2. CPO.lt katalogas atnaujinamas ir papildomas naujomis prekių, paslaugų ir darbų kategorijomis	13
<u>2. Ar perkant per CPO užtikrinama prekių, paslaugų, darbų kokybė ir mažesnė kaina?</u>	<u>14</u>
2.1. Pasitaiko atvejų, kai tiekėjai nesilaiko sudarytų sutarčių sąlygų su perkančiosiomis organizacijomis	14
2.2. Perkančiosios organizacijos gali vengti pirkimų per CPO	16
<u>3. Ar vaistinių preparatų pirkimai turi būti vykdomi per CPO?</u>	<u>17</u>
3.1. Vaistinių preparatų kategorijoje CPO.lt katalogas yra papildomas, o pirkimų apimtys didėja	17
3.2. Per CPO perkamų vaistinių preparatų kaina daugeliu atvejų mažesnė, nei perkant savarankiškai	19
3.3. Pirkdamos vaistinius preparatus per CPO, perkančiosios organizacijos susiduria su sunkumais	20
<u>4. Ar CPO užtikrina perkančiosioms organizacijoms galimybę nepertraukimai naudotis CPO.lt katalogu?</u>	<u>22</u>
4.1. CPO ne visada gali užtikrinti preliminarinių sutarčių pratęsimą	22
4.2. Kilus teisiniams ginčams, CPO nepakanka priemonių užtikrinti nenutrūkstamą paslaugų teikimą	23
<u>5. Ar reikia keisti CPO finansavimo modelį?</u>	<u>25</u>
5.1. Pasirinkto CPO finansavimo modelio tinkamumas turi būti vertinamas atsižvelgus į jos veiklos plėtrą	25
5.2. CPO pasirengimas finansavimo modelio pokyčiams nėra tinkamas	27
<u>PRIEDAI</u>	<u>30</u>

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

CPO arba VšĮ CPO LT – Viešoji įstaiga CPO LT

CPVA – Viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra

CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema

DPS – dinaminė pirkimų sistema

CPO.lt katalogas arba katalogas – elektroninis katalogas CPO.lt

PO – perkančioji organizacija

VPĮ – Viešųjų pirkimų įstatymas

VPT – Viešųjų pirkimų tarnyba

Centrinė perkančioji organizacija VšĮ CPO LT (CPO) – organizacija, kuri atlieka prekių, paslaugų ar darbų pirkimų procedūras ir sudaro preliminarįsias sutartis su laimėjusiais tiekėjais.

Iki 2012-12-31 CPO funkcijas vykdė VšĮ CPVA, nuo 2013-01-01 šias funkcijas vykdo VšĮ CPO LT.

Elektroninis katalogas – CPO priklausanti informacinė sistema (elektroninis katalogas CPO.lt), kurioje vykdomi užsakymai, skelbiamos specifikacijos ir preliminarųjų sutarčių sąlygos.

Tiekėjas – kiekvienas ūkio subjektas – fizinis asmuo, privatusis juridinis asmuo, viešasis juridinis asmuo, kitos organizacijos ir jų padaliniai ar tokių asmenų grupė – galintis pasiūlyti ar siūlantis prekes, paslaugas ar darbus.

Pagrindinė sutartis – prekių, paslaugų ar darbų sutartis, kurią sudaro tiekėjas ir užsakovas, vadovaudamiesi preliminariosios sutarties nuostatomis.

Preliminarioji sutartis – sutartis tarp CPO ir tiekėjo, kuri nustato sąlygas, taikomas pagrindinėms sutartims, sudarytoms preliminariosios sutarties galiojimo laikotarpiu.

Užsakovas – kiekvienas juridinis asmuo ar tokių asmenų grupė, galintis pirkti ar perkantis prekes, paslaugas ar darbus.

SANTRAUKA

Kai prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai vykdomi per Centrinę perkančiąją organizaciją (CPO), naudojantis CPO elektroniniu katalogu CPO.lt, laikomasi nuostatos, kad tokie pirkimai vykdomi centralizuotai. Šiuo metu Lietuvoje teisė atlikti CPO funkcijas nacionaliniu lygmeniu suteikta VšĮ CPO LT. Pirkimų centralizavimas – būdas optimizuoti pirkimus, sumažinti pirkimo procedūrų skaičių, padidinti pirkimų mastą ir sukurti papildomą vertę nedidinant biudžeto lėšų.

2012 m., palyginti su 2008 m., centralizuotų viešųjų pirkimų per CPO vertė išaugo nuo 8,4 mln. Lt iki 234,8 mln. Lt, t.y. beveik 28 kartus ir 2012 m. tai sudarė 13 proc. nuo bendros centralizuotai vykdytų viešųjų pirkimų vertės. Per CPO vykdomų pirkimų vertė turėtų augti sparčiau, nes nuo 2014-01-01 įsigaliojus naujoms Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis, perkančiosios organizacijos privalės įsigyti prekes, paslaugas ir darbus per CPO, jei negali jų atlikti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama tam skirtas lėšas.

Audito metu vertinome, ar vykdant centralizuotus viešuosius pirkimus per CPO užtikrinamas racionalus viešojo sektoriaus lėšų ir administracinių išteklių panaudojimas, atsakydami į klausimus:

- ar elektroninis katalogas CPO.lt yra patogus ir naudingas;
- ar perkant per CPO užtikrinama prekių, paslaugų, darbų kokybė ir konkurencinga kaina;
- su kokiais sunkumais susiduria perkančiosios organizacijos, pirkdamos per CPO;
- ar CPO užtikrina perkančiosioms organizacijoms galimybę nepertraukiamai naudotis elektroniniu katalogu CPO.lt;
- ar reikia keisti CPO finansavimo modelį.

Auditą atlikome Ūkio ministerijoje, kuri atsakinga už viešųjų pirkimų politikos formavimą, vykdo Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 m. strategijos stebėseną, įgyvendina valstybės, kaip VšĮ CPO LT savininkės, turtines ir neturtines teises ir pareigas. Duomenis ir informaciją rinkome iš VšĮ CPO LT, kurios veiklos sritys yra centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymas ir informacinių sistemų, skirtų centralizuotiems viešiesiems pirkimams, plėtojimas. Atrinktose perkančiosiose organizacijose atlikome vadovybės ir viešųjų pirkimų specialistų apklausas. Analizavome užsienio šalių praktiką ir mokslinių tyrimų duomenis.

Audituojamas laikotarpis 2010–2012 metai ir 2013 m. 10 mėnesių. Pokyčių analizei buvo naudojami 2008 ir 2009 m. duomenys.

Įvertinę audito metu gautus įrodymus, pateikiame savo išvadas ir rekomendacijas.

IŠVADOS

Dėl CPO.lt katalogo patogumo ir naudingumo

1. Šiuo metu veikiantis elektroninis CPO.lt katalogas sukurtas neatsižvelgus į naudotojų skaičiaus ir pirkimo kategorijų plėtrą bei skirtingus užsakymo procesus, o antros versijos katalogo kūrimas ir diegimas vėluoja, todėl jo privalumais negali pasinaudoti visi centralizuotų pirkimų dalyviai (1 skyrius).
2. Siūlomų įsigyti per CPO vaistinių preparatų daugėja, o tiekėjų ir PO, besinaudojančių CPO, skaičius auga, tačiau pasitaiko atvejų, kai PO neturi galimybės įsigyti vardinių vaistinių preparatų, nes juos tiekia vienintelis gamintojas, kuris ne visada šią prekę pasiūlo (3 skyrius).

Dėl prekių, paslaugų, darbų kokybės ir mažesnės kainos užtikrinimo

3. Tiekėjai ne visada užtikrina prekių tiekimą pagal sudarytas sutartis su PO, nes pristato:
 - 3.1. nekokybiškas prekes arba suteikia nekokybiškas paslaugas ar darbus (2.1 ir 3.3 poskyriai);
 - 3.2. brangesnes prekes, paslaugas ar darbus, nei numatyta sutartyse (2.1 poskyris);
 - 3.3. ne tas prekes, paslaugas ar darbus, kurie numatyti sutartyse, arba jų nepristato (2.1 poskyris).
4. Perkančiosios organizacijos nepakankamai komunikuoja su CPO ir pastaroji neturi informacijos apie nepatikimus tiekėjus ir tiekimo sutarčių įvykdymo kokybę, todėl CPO prieš tokius tiekėjus negali imtis atitinkamų veiksmų (2.2 poskyris).
5. Pasitaiko atvejų kai prekių kaina būna didesnė perkant per CPO, nei perkant savarankiškai. Tam įtakos turi maži PO pirkimų kiekiai ir trumpi sutarčių galiojimo laikotarpiai, taip pat tiekėjai neišnaudoja visų galimybių patekti į CPO.lt katalogą, nes neteikia bendrų pasiūlymų (2.2 ir 3.2 poskyriai).

Dėl galimybės nepertraukiamai naudotis elektroniniu katalogu CPO.lt

6. PO, pirkdamos savarankiškai, patiria papildomų išlaidų, nes CPO ne visada užtikrina nepertraukiamą naudojimąsi CPO.lt katalogu dėl:
 - 6.1. CPO.lt katalogo techninių trūkumų (3.3 poskyris);
 - 6.2. tiekėjų skundų teismui, kurie stabdo pirkimo procedūras per CPO (4 skyrius).

Dėl CPO finansavimo modelio

7. Dabartinis CPO finansavimo modelis, kai CPO visiškai finansuojama iš valstybės biudžeto, nėra susietas su prekių, paslaugų ir darbų pirkimų centralizavimo poreikiu. Vykstant CPO plėtrai bus naudojama daugiau valstybės biudžeto lėšų, o nekeičiant CPO finansavimo modelio nebus finansiškai pagrįstas prekių, paslaugų ir darbų pirkimų centralizavimas (5 skyrius).

REKOMENDACIJOS

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

1. Siekiant nustatyti prekių, paslaugų ir darbų centralizavimo poreikį ir pasirengti galimam CPO finansavimo modelio keitimui, sukurti metodiką, skirtą apskaičiuoti administravimo mokestį, kuris priklauso nuo kiekvienos CPO.lt katalogo kategorijos diegimo ir administravimo išlaidų (7 išvada).
2. Numatyti prevencines priemones, leidžiančias išvengti centralizuotų viešųjų pirkimų procedūrų stabdymo pasekmių (6 išvada).

Viešajai įstaigai VŠĮ CPO LT

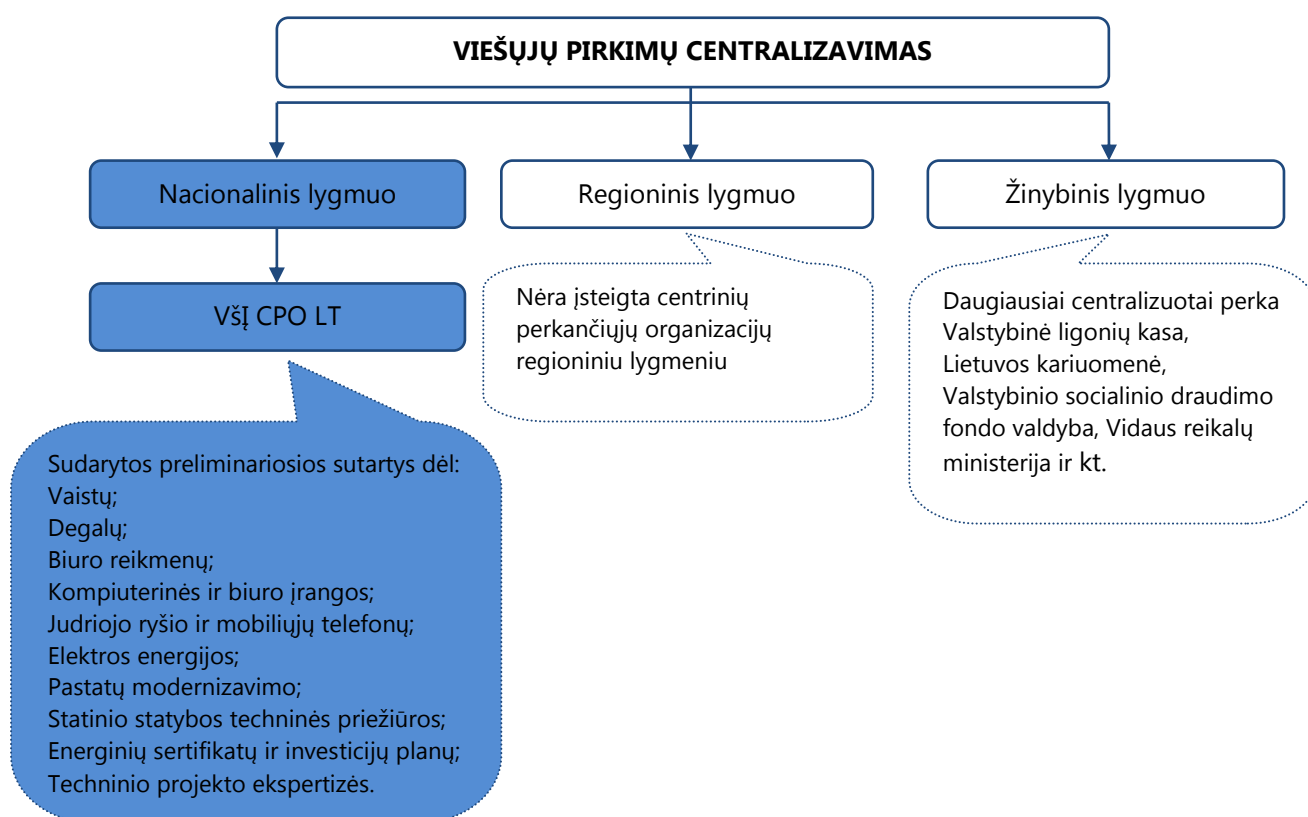
3. Siekiant užtikrinti, kad antros kartos CPO.lt katalogas būtų patogus ir naudingas visiems vartotojams:
 - 3.1. sukurti perkančiųjų organizacijų apklausos sistemą dėl problemų atliekant pirkimus per CPO ir netinkamo sutarčių, sudarytų tarp tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų, vykdymo ir imtis priemonių šių problemų sprendimui (3 ir 4 išvados);
 - 3.2. įgyvendinti priemones, didinančias konkurenciją tarp tiekėjų (galimybę pirkimus vykdyti susijungus kelioms perkančiosioms organizacijoms ir galimybę pačioms perkančiosioms organizacijoms įrašyti viršutinę norimą kainą visose kategorijose) (5 išvada);
 - 3.3. numatyti galimybę pratęsti pagrindinę sutartį tarp tiekėjo ir perkančiosios organizacijos (5 išvada).
4. Užtikrinti galimybę perkančiosioms organizacijoms įgyvendinti Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintą įpareigojimą prekes, paslaugas ir darbus pirkti per CPO ir nepertraukiamai naudotis CPO.lt katalogu (6 išvada).

Rekomendacijų įgyvendinimo planas pateiktas ataskaitos 7 priede.

IŽANGA

Centralizuotai vykdomi viešieji pirkimai¹ – pirkimai, atliekami perkant prekes, paslaugas ar darbus iš centrinės perkančiosios organizacijos arba per ją, įgaliojant kitą perkančiąją organizaciją atlikti pirkimą, kai įgaliojanti organizacija perka daugiau nei vienai perkančiajai organizacijai (ir sau), perkant perkančiajai organizacijai pavaldžioms įstaigoms. Viešieji pirkimai gali būti centralizuojami trimis lygmenimis – nacionaliniu, regioniniu (savivaldybių) ir žinybiniu. Nacionaliniu lygmeniu šias funkcijas nuo 2013 m. sausio 1 d. atlieka VšĮ CPO LT. Šie pirkimai populiariausi tarp centrinės valdžios institucijų, o nepopuliariausi tarp savivaldybių.

1 pav. Viešųjų pirkimų centralizavimo lygmenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Ūkio ministerijos duomenis

Perkančiosioms organizacijoms CPO paslaugos yra nemokamos, todėl jos sutaupo prekes ir paslaugas įsigydamos pigiau, nes naudoja CPO.lt katalogu, ir išvengia sudėtingų viešųjų pirkimų procedūrų. Valstybė, įsteigusi ir išlaikydama CPO, patiria išlaidų, nes jos įsteigimas, elektroninės informacinės sistemos sukūrimas – santykinai didelės fiksuotos investicijos.

Centralizuotų viešųjų pirkimų 2008–2012 m. laikotarpio statistiniai duomenys pateikti 1 lentelėje.

¹ Viešųjų pirkimų problematika ir sprendimų kryptys, Ūkio ministerija 2011 m.

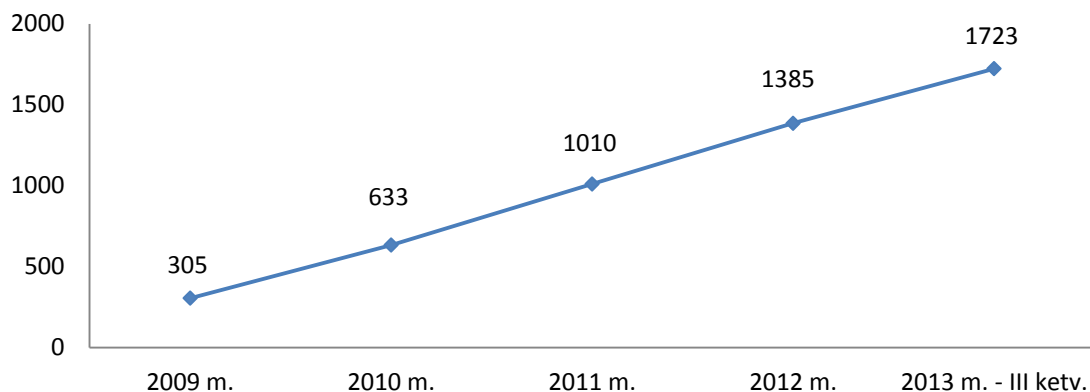
1 lentelė. 2008–2012 metais vykdytų centralizuotų viešųjų pirkimų vertės, mln. Lt

	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Centralizuoti pirkimai, kai PO pirkimus vykdė savarankiškai	440,0	514,1	498,7	1 187,9	1 597,7
Centralizuoti pirkimai per CPO	8,4	15,8	49,8	171,9	234,8
Bendra centralizuotų pirkimų vertė	448,4	529,9	548,5	1 359,8	1 832,5
Bendra viešųjų pirkimų vertė (be mažos vertės pirkimų)	9 559,7	6 410,9	8 925,5	10 844,2	12 641,0
Bendros centralizuotų pirkimų vertės dalis nuo bendros viešųjų pirkimų vertės, proc.	4,7%	8,3%	6,1%	12,5%	14,5%

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VPT duomenis

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, pirkimų per CPO rodikliai auga. CPO 2010 m. vykdė 1954 viešuosius pirkimus, 2011 m. – 2939, 2012 m. – 3239.

Pirkimai per CPO pradėti vykdyti nuo 2007 m. spalio mėnesio. Kadangi jų buvo nedaug, Vyriausybė 2009 m. įpareigojo² savo įstaigas ir kitas jai atskaitingas biudžetines institucijas užtikrinti, kad prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai būtų vykdomi naudojantis elektroniniu katalogu CPO.lt. Kaip keitėsi PO skaičius, pateikta 2 pav.

2 pav. Perkančiųjų organizacijų pasinaudojusių CPO paslaugomis skaičius, vnt.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal CPO duomenis

2010 m. atlikto tyrimo duomenimis³, organizacijos, pirkdamos per CPO sutaupė 3,4 mln. Lt dėl sumažėjusių administracinių išlaidų pirkimo procedūroms ir mažesnių kainų centralizuotuose pirkimuose. Daugiausia sutaupyta perkant raštinės reikmenis (apie 45 proc.), mobiliojo ryšio paslaugas (40 proc.), biuro popierių (15 proc.), spausdintuvus (24 proc.). 87 proc. perkančiųjų organizacijų CPO veiklą įvertino labai gerai arba gerai ir pritarė jos plėtrai.

Siekiant didinti pirkimų skaičių per CPO ir įpareigoti organizacijas vykdyti pirkimus laikantis racionalaus lėšų naudojimo ir skaidrumo principų, keičiamos VPĮ nuostatos. Nuo 2014 m. sausio 1 d. visos perkančiosios organizacijos, išskyrus LR diplomatinės atstovybės, konsulines įstaigas užsienyje ir LR atstovybes prie tarptautinių organizacijų, privalės įsigyti prekes, paslaugas ir darbus iš centrinės perkančiosios organizacijos arba per ją, kai centrinės perkančiosios organizacijos kataloge siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos poreikius ir perkančioji organizacija negali jų atlikti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-10-14 nutarimas Nr. 1333.

³ 2010 m. CPO veiklos rezultatų ir finansinės naudos valstybei vertinimo ataskaita, VŠĮ CPVA.

tam skirtas lėšas⁴. Jeigu perkančiosios organizacijos pirkimus atliks savarankiškai, privalės motyvuoti savo sprendimą ir saugoti tai patvirtinantį dokumentą kartu su kitais pirkimo dokumentais.

Vadovaudamasi VPĮ (15 str. 3 d.), Vyriausybė teisę atlikti CPO funkcijas buvo suteikusi⁵ viešajai įstaigai Centrinei projektų valdymo agentūrai (CPVA), kurios pagrindinė veikla – įvairių projektų ir programų administravimas Lietuvoje ir užsienyje. Siekdama užtikrinti racionalų viešojo sektoriaus lėšų ir administracinių išteklių panaudojimą vykdant viešuosius pirkimus, Vyriausybė 2012 m. lapkričio 9 d. įsteigė⁶ atskirą juridinį asmenį – viešąją įstaigą CPO LT, kuriai nuo 2013 m. sausio 1 d. suteikė teisę⁷ atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas.

Ūkio ministerija atstovauja valstybei kaip VŠĮ CPO LT steigėja, įstaiga finansuojama biudžeto (55 proc.) ir ES (45 proc.) lėšomis. Ūkio ministerijos pervedamų valstybės biudžeto lėšų suma 2013 m. yra 885 tūkst. Lt, jų tikslinė paskirtis – 2013 m. įgyvendinti strateginio veiklos plano programos „Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programa“ priemonę „Centrinės perkančiosios organizacijos funkcijų atlikimas“. Pagrindinės šios įstaigos veiklos sritys – centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymas ir informacinių sistemų, skirtų centralizuotiems viešiesiems pirkimams, plėtojimas.

Kadangi nuo 2014 m. sausio 1 d. turėtų padidėti skaičius PO, kurios naudosis CPO.lt katalogu, pirkimų vykdymas be sutrikimų taps aktualesnis. VPT duomenimis⁸, tarnybos administruojamoje CVP IS 2012 m. buvo įregistruota apie 7 000 perkančiųjų organizacijų. CPO.lt kataloge iki 2013-07-31 buvo įregistruota 1 543 PO, todėl pasiūlėme Ūkio ministerijai išplatinti informacinį pranešimą, informuojant PO apie VPĮ 15 str. 5 d. įsigaliojimą ir raginant jas registruotis CPO.lt kataloge. Ūkio ministerija per visuomenės informavimo priemones pranešimą išplatino 2013 m. gruodžio 9 d. Kiek PO yra užsiregistravusių kataloge pateikta 2 lentelėje.

2 lentelė. Elektroniniame kataloge CPO.lt registruotų tiekėjų ir PO skaičius, vnt.

Eil. Nr.	Laikotarpis	Tiekėjai	Perkančiosios organizacijos
1.	2010-01-01	127	305
2.	2011-01-01	146	633
3.	2012-01-01	172	1010
4.	2013-10-31	186	1723

Šaltinis – Valstybės kontrolė VŠĮ CPO LT duomenimis

Iš lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad auga ir tiekėjų skaičius. Naujų tiekėjų skaičius didėja ne tik dėl CPO.lt katalogo prekių, paslaugų ar darbų kategorijų plėtros, bet ir dėl šiuo metu įdiegtos dinaminės pirkimų sistemos (DPS), kurios veikimo schema pateikta 1 priede.

DPS yra vien tik elektroninis procesas, kai CPO atrenka tiekėjus, atitinkančius kvalifikacinius reikalavimus. Ši sistema negali būti naudojama ilgiau nei 4 metus, nes taip užtikrinama, kad CPO neatsilikis nuo rinkos pokyčių. Per šį laikotarpį į sistemą tiekėjai, atitinkantys kvalifikacinius reikalavimus, gali patekti bet kada.

Pagrindinis DPS pranašumas – tiekėjams, norintiems varžytis dėl preliminarinių sutarčių

⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 15 str. 5 d., 1996-08-13 Nr. I-1491 (2013-01-17 įstatymo Nr. XII-166 redakcija).

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-01-19 nutarimas Nr. 50.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-10-31 nutarimas Nr. 1306.

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-10-31 nutarimas Nr. 1308.

⁸ Viešųjų pirkimų tarnybos 2012 metų elektroninių viešųjų pirkimų pažangos ataskaita. Prieiga per internetą: http://www.vpt.lt/vpt/uploaded/2012/vp/Pazangos_ataskaita_EPP2012_final.pdf

pasirašymo, kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus reikia pateikti tik vieną kartą per visą sistemos galiojimo laikotarpį, o ne kiekvieną kartą CPO paskelbus konkursą. Taip yra dėl to, kad tiekėjai, nepasirašę preliminariosios sutarties, lieka sistemoje ir, kitą kartą CPO kviečiant pateikti orientacinius pasiūlymus su maksimaliomis kainomis, tai gali daryti visi tiekėjai, nepriklausomai nuo to, ar DPS galiojimo laikotarpiu buvo pasirašę preliminarją sutartį, ar ne. Sistema sumažina ir CPO darbuotojų krūvį ir laiko sąnaudas, skiriamas kvalifikaciniams reikalavimams įvertinti, todėl ateityje planuojama DPS įvesti visose prekių, paslaugų ir darbų kategorijose, nes šiuo metu tiekėjai atrenkami aštuoniose iš dešimties kategorijų.

Šiuo metu CPO naudojama programinė platforma neatitinka besiplečiančio elektroninio CPO.lt katalogo poreikių, todėl kuriama CPO IS, kurioje būtų galima diegti centralizuotų pirkimų modulius, o naujas katalogas būtų patogus įrankis vartotojams, CPO specialistams, užtikrintų duomenų saugumą, o nuo 2014 m. sausio 1 d. tenkintų perkančiųjų organizacijų poreikius.

Auditui reikalingą informaciją rinkome iš skirtingų informacijos šaltinių, o produktų kategorijų (vaistai, degalai, biuro reikmenys) ir perkančiųjų organizacijų atrankai naudojome statistinį atrankos metodą (piniginio vieneto atranką) ir nestatistinį atrankos metodą (atranką pagal profesinį sprendimą). Išsamesnė informacija apie apimtį ir metodus pateikti ataskaitos 2 priede.

Šis auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus⁹ ir vadovaujantis Tarptautinių aukščiausiųjų audito institucijų TAAIS 3000 ir TAAIS 3100 standartų rekomendacijomis¹⁰.

Darėme prielaidą, kad visi auditui pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, juose atskleista informacija yra teisinga ir nešališka, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

⁹ Valstybinio audito reikalavimai patvirtinti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (2012-06-28 įsakymo Nr. V-171 redakcija).

¹⁰ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito įgyvendinimo gairės“ ir 3100-asis TAAIS „Veiklos audito gairės: pagrindiniai principai“ (<http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>).

AUDITO REZULTATAI

Centralizuotuose viešuosiuose pirkimuose pirkimo objektu gali būti tik prekės, paslaugos ar darbai, kurių charakteristikos rinkoje yra įprastos ir visuotinai žinomos. Šis būdas leidžia optimizuoti pirkimus, sumažinti procedūrų skaičių, padidinti pirkimų mastą ir sukurti papildomą vertę.

Atlikdami auditą ir vertindami CPO veiklą, vadovavomės nuostata, kad vykdant centralizuotus viešuosius pirkimus racionalus viešojo sektoriaus lėšų ir administracinių išteklių panaudojimas yra tada, kai:

- yra sukurtas ir įdiegtas visoms šalims (PO, tiekėjams, CPO) patogus naudotis įrankis (CPO.lt katalogas);
- CPO.lt katalogas yra nuolatos atnaujinamas finansiškai pagrįstomis naujomis prekių, paslaugų ir darbų kategorijomis;
- užtikrinama prekių, paslaugų ir darbų kokybė ir konkurencinga kaina;
- sumažinamas pirkimo procedūrų skaičius;
- užtikrinama PO galimybė nepertraukiamai naudotis CPO.lt katalogu.

1. AR CPO.LT KATALOGAS ATNAUJINAMAS IR PAPILDOMAS?

Šiuo metu veikiantis elektroninis katalogas yra suprojektuotas ir sukurtas vykdant bandomąjį projektą, kurį įgyvendinant nebuvo atsižvelgta į naudotojų ir pirkimo kategorijų plėtrą bei skirtingus užsakymo procesus. Didinant pirkimų modulių skaičių CPO.lt kataloge, daugėjo tiekėjų, PO, taigi ir pirkimų, atliekamų naudojantis katalogu, todėl būtina užtikrinti, kad sistema veiktų be sutrikimų. Dabartinėje sistemoje ilgai trunka naujų pirkimo modulių programavimas, visa informacija apie pirkimus įvedama rankiniu būdu, aktualus ir sistemos saugumo klausimas.

Siekiant pagerinti viešojo administravimo subjektų viešųjų pirkimų veiklos valdymą ir efektyvumą, reikėjo sukurti ir įdiegti centralizuotų viešųjų pirkimų valdymo informacinę sistemą (CPO IS). Jos pagrindą sudaro elektroninis pirkimų valdymo įrankis – antros versijos elektroninis katalogas. Šiuo tikslu, 2011 m. CPVA pateikė paraišką Europos socialinio fondo agentūrai (ESF agentūra), kuri pagal sudarytą finansavimo ir administravimo sutartį¹¹ skyrė 3,0 mln. Lt (2,5 mln. Lt ES fondo ir 0,5 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų) paramą projekto „Centrinės projektų valdymo agentūros centralizuotų viešųjų pirkimų valdymo sistemos kūrimas ir diegimas“ numatytiems tikslams įgyvendinti.

Sudaryta finansavimo ir administravimo sutartis galioja iki 2014 m. kovo 18 d. Joje numatyta, kad pirmajame etape bus suprojektuoti CPO IS verslo procesai ir schemos, sukurtas vartotojo sąsajos prototipas ir interneto svetainė, parengti saugos dokumentai. Antrajame etape turi būti sukurtas ir įdiegtas elektroninis katalogas – bus sukurta ir įdiegta CPO IS (funkcijų branduolys, konsoliduotųjų pirkimų, statistikos, ataskaitų formavimo, pirkimų su rezervuota kaina, reversinio aukciono funkcijos ir aplinka elektroninio katalogo mobiliems vartotojams), atitinkanti pirmojo

¹¹ Projekto „Centrinės projektų valdymo agentūros centralizuotų viešųjų pirkimų valdymo sistemos kūrimas ir diegimas“, projekto kodas Nr. VP1-4.2 VRM-03-V-01-087, 2011-03-18 finansavimo ir administravimo sutartis Nr. VP1-4.2 VRM-03-V-01-087/2011-4-2-1.

etapo metu nustatytus reikalavimus. Trečiajame etape numatoma atlikti naujosios CPO IS technologinio pažeidžiamumo įvertinimą.

1.1. Antros versijos elektroninio katalogo CPO.lt kūrimas ir diegimas vėluoja

Audito metu nustatyta, kad, įgyvendinant finansavimo ir administravimo sutarties projekto antrąjį etapą, iki 2013-03-25 turėjo būti sukurtas (I etapas), o iki 2013-09-20 įdiegtas (II etapas) antros versijos elektroninis katalogas CPO.lt, kuris turi pakeisti dabar veikiančį. Faktiškai iki 2013-09-01 dar nebuvo atlikti I-ojo etapo darbai, todėl kilo abejonių, ar visi darbai bus atlikti iki galutinio termino – 2014-01-31. Audito metu nuspręsta analizuoti šių darbų vėlavimo priežastis.

CPVA (Užsakovas) 2012-09-17 sudarė paslaugų tiekimo sutartį¹² su UAB „Blue Bridge Code“ (BBC) (Tiekėjas). Sutartis pasirašyta, įvykdžius atviro konkurso procedūras. Sutarties objektas – elektroninio katalogo CPO.lt antros versijos kūrimo ir diegimo paslauga (toliau – pagrindinė paslauga) ir katalogo papildomų funkcijų kūrimo ir diegimo paslauga (papildoma paslauga). Sutarties kaina 551 460 Lt, papildomos paslaugos valandos įkainis – 193,60 Lt.

Praėjus 1,5 mėnesio po sutarties pasirašymo, buvo įsteigta VŠĮ CPO LT, kuriai turėjo būti perduoti visi įsipareigojimai – taigi ir paslaugų tiekimo sutartis su BBC. Finansavimo ir administravimo sutartis pakeista tik 2013-02-25 ir nuo šiol oficialus minėto projekto vykdytojas yra VŠĮ CPO LT.

Nustatyta, kad reikalų perdavimas vykdytas tris kartus, nes tiek kartų keitėsi VŠĮ CPO LT direktorius. Materialiojo ir nematerialiojo turto ir įsipareigojimų perdavimas vyko iki 2013 m. birželio mėn. (3 priedas).

BBC pagal sutarties 5 p. sąlygas paruošė šalių suderintą ir patvirtintą pagrindinės paslaugos teikimo planą, kuriame nurodė, kad darbų pradžia 2012-09-21, pabaiga 2014-01-31. Pagrindinės paslaugos įvykdymo terminai pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė. Sutarties šalių suderintas ir patvirtintas pagrindinės paslaugos teikimo planas

Paslaugos dalis	Terminas
<i>Pagrindinės paslaugos I etapas (katalogo kūrimas)</i>	<i>2013-03-25</i>
<i>Pagrindinės paslaugos II etapas (katalogo diegimas)</i>	<i>2013-09-20</i>
<i>Papildomos paslaugos</i>	<i>2014-01-31</i>
<i>Garantinė priežiūra</i>	<i>2014-01-31</i>
<i>Projekto pabaiga</i>	<i>2014-01-31</i>

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VŠĮ CPO LT, VŠĮ CPVA duomenis

Pagrindinės paslaugos I etapas suskirstytas į 4, o II – į 3 iteracijas (kartojimus), nes siekta, kad Užsakovui tarpiniai rezultatai būtų pateikiami kuo dažniau, taip sumažėtų rizika, jei rezultatai netenkintų lūkesčių.

Iš Tiekėjo pateiktos informacijos¹³ CPO matyti, kad projektas buvo vykdomas „Agile“ principais (4 priedas): sukurti tarpiniai sistemos rezultatai periodiškai pristatomi CPO darbo grupei vertinti, todėl reguliariai atsiranda sutarties reikalavimuose nenumatyti, bet sistemai būtini patikslinimai/sistemos perdarymai. Apie projekto vykdymą „Agile“ principu neužsimenama nei techninėje

¹² Paslaugų teikimo sutartis dėl Centrinės perkančiosios organizacijos informacinės sistemos kūrimo ir diegimo paslaugos, 2012-09-17 Nr. 2012/4-1-65.

¹³ 2013-07-31 atsakymas į 2013/1-128 raštą dėl Centrinės perkančiosios organizacijos informacinės sistemos kūrimo ir diegimo paslaugų tiekimo sutarties; 2013-09-25 raštas dėl Centrinės perkančiosios organizacijos informacinės sistemos kūrimo ir diegimo paslaugų tiekimo sutarties.

specifikacijoje, nei sutartyje, tačiau šis principas leidžia Užsakovui pasiekti norimą rezultatą, reguliariai komunikuojant su Tiekėju, tačiau negalima tiksliai apskaičiuoti kiek ilgai tęsis derinimas. Formaliai sutarties reikalavimus ir specifikaciją atitinkantis viešųjų pirkimų modulis buvo iš esmės perdarytas pagal VŠĮ CPO LT pastabas ir pagal Tiekėjo paaiškinimą, BBC tam sugaišo 2 mėnesius. VŠĮ CPO LT atsiskyrimas nuo CPVA 2013 m. sausio–vasario mėnesiais, BBC nuomone, taip pat turėjo įtakos vykdomų darbų terminams. Iki 2013-03-25 tiekėjas neįvykdė numatyto I etapo darbų ir pagal sutarties 4.6 p. turėjo mokėti Užsakovui delspinigius. VŠĮ CPO LT duomenimis, 2013-10-14 apskaičiuota 15 669,98 Lt delspinigių, kuriuos BBC sumokėjo 2013-11-08.

1.2. CPO.lt katalogas atnaujinamas ir papildomas naujomis prekių, paslaugų ir darbų kategorijomis

Šiuo metu dar nėra sukurtas ir įdiegtas antros versijos elektroninis katalogas, todėl CPO darbuotojai tobulina dabartinį, atsižvelgdami į perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų pastebėjimus. Nuo 2007 m. pirkimus pradėjus vykdyti naudojantis CPO.lt katalogu, prekių, paslaugų ir darbų grupių skaičius išaugo nuo 2 iki 10, jų kaita pateikta 5 priede.

Audito metu nustatyta, kad naujai sukurtame ir įdiegtame kataloge pirkimo moduliai būtų sukuriami daug greičiau, keičiant sisteminius nustatymus, o ne pildant programos kodą. Katalogo architektūra paruošta pagal CPO vykstančius verslo procesus, būtų atnaujinta naudotojo paskyra, preliminarios sutartys ruošiamos CPO katalogo sistemoje, tiekėjai ir organizacijos galėtų savarankiškai kurti ir tvarkyti savo sąskaitas, būtų užtikrinta didesnė katalogo sistemos informacijos sauga. Mažesnės organizacijos galėtų pateikti bendrą užsakymą (vieną užsakymą galės skelbti kelios organizacijos), atsirastų reversinis aukcionas (produkto kaina nuolat mažinama, kol galiausiai produktas nuperkamas). Tiekėjai galės turėti daugiau nei vieną prekę kiekvienai specifikacijai, atšaukti pateiktus pasiūlymus ir pakartotinai juos pateikti, patys galės kurti ir valdyti savo sąskaitas. Antros versijos elektroniniame kataloge turėtų būti numatyta priemonė, leisianti PO pateikti savo nuomonę, nusiskundimus CPO apie tiekėjus ir jų teikiamas paslaugas.

Kokios naujos prekių, paslaugų ar darbų kategorijos turėtų atsirasti kataloge, nustatoma apklausus PO. Apklaušą atlieka Ūkio ministerija, atsižvelgdama į Vyriausybės strateginius dokumentus, VŠĮ CPO LT pajėgumus ir Prekių, paslaugų ar darbų kategorijų asortimento plėtros metodiką¹⁴. Pastebėjimus ir pasiūlymus, kokie atnaujinimai turėtų atsirasti preliminariose ir pagrindinėse sutartyse ir kaip tobulinti katalogą, tiekėjai ir PO gali pateikti el. paštu ir telefonu.

Audito metu nustatyta, kad pagal Ūkio ministerijos ir CPO sudarytą sutartį¹⁵, CPO 2013 m. katalogą papildė pastatų modernizavimo, statinio statybos techninės priežiūros darbais, projekto parengimo, energinio naudingumo sertifikato parengimo paslaugomis ir statinio atnaujinimo investicijų plano parengimo darbais. Sutartyje numatyta, kad 2013 m. pabaigoje katalogo asortimentą CPO papildys mobiliųjų telefonų, valymo ir IT spausdinimo paslaugomis¹⁶.

Kokios kategorijos atsiras 2014 m., paaiškės CPO ir Ūkio ministerijai 2014 m. sausio mėn. pasirašius naują finansavimo sutartį. Planuojama, kad katalogas bus papildytas bendrųjų ir

¹⁴ Centrinė projektų valdymo agentūra, „Prekių, paslaugų ar darbų kategorijų asortimento plėtros metodika“, 2010.

¹⁵ 2013-02-07 sutartis Nr. 8-19 „Dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo priemonei vykdyti“.

¹⁶ Nurodytas CPO.lt katalogo asortimentas. Prieiga per internetą <http://www.cpo.lt/kategorijos>

specialiųjų rangos darbų, kelionių organizavimo, apsaugos, skalbimo paslaugų, medicininės įrangos bei prietaisų pirkimo ir kt. kategorijomis.

2. AR PERKANT PER CPO UŽTIKRINAMA PREKIŲ, PASLAUGŲ, DARBŲ KOKYBĖ IR MAŽESNĖ KAINA?

Siekdami įsitikinti, ar naudojamosi CPO.lt katalogu perkančiosios organizacijos už galimą mažiausią kainą nusiperka kokybiškų prekių, ar tiekėjai tiekia tas prekes, kurias privalo, ir kokių priemonių imasi perkančiosios organizacijos, jei tiekėjas nevykdo sutarties sąlygų reikalavimų, analizavome biuro reikmenų pirkimus atrinktose organizacijose. Šias prekes pasirinkome dėl to, kad perkant biuro reikmenis, PO dažniausiai susiduria su nepatikimų tiekėjų problema. Audito metu buvo atliktas faktinis pirktų prekių palyginimas su PVM sąskaitomis faktūromis ir analizuotas skaičius organizacijų pateiktų nusiskundimų dėl nepatikimų tiekėjų.

Biuro reikmenų viešasis pirkimas skaidomas į pirkimo dalis, kur kiekvienai iš jų sudaroma preliminarioji sutartis:

- 1 pirkimo dalis – kanceliarinės prekės;
- 2 pirkimo dalis – tualetinis popierius, popieriniai rankšluosčiai ir servetėlės;
- 3 pirkimo dalis – buities, elektros prekės;
- 4 pirkimo dalis – eksploatacinės medžiagos;
- 5 pirkimo dalis – biuro popierius.

Konkretus dalyvio pasiūlymas gali būti teikiamas dėl vienos pirkimo dalies, kelių arba visų dalių. Kiekvienos pirkimo dalies laimėtojas nustatomas atskirai, neatmesti pasiūlymai vertinami pagal mažiausios kainos kriterijų. Pasiūlymai eilėje surašomi kainos didėjimo tvarka.

2.1. Pasitaiko atvejų, kai tiekėjai nesilaiko sudarytų sutarčių sąlygų su perkančiosiomis organizacijomis

Atrinkome 14 PO, iš kurių 13 biuro reikmenis pirkė per CPO ir visos dėl biuro reikmenų pirkimo dalių buvo pasirašiusios sutartis su tuo pačiu tiekėju Nr. 1. Visi apklausos dalyviai pareiškė nuomonę, kad tiekėjas Nr. 1 yra nepatikimas, nes, priimant iš jo gautas prekes, reikalinga didesnė prekių ir PVM sąskaitų faktūrų kontrolė, o tai atima daug papildomo laiko.

Pavyzdys

Pagal 2010 m. sudarytas sutartis, PO pirkė biuro popierių ir kanceliarines prekes. Biuro popieriaus savybės atitiko sutarties sąlygas, tačiau PVM sąskaitose faktūrose buvo nurodyta didesnė prekės kaina, nei nustatyta sutartyje. Pristatyti rašikliai buvo labai prastos kokybės, o PVM sąskaitose faktūrose buvo nurodyta didesnė jų kaina. PO nepasirašė minėtų sąskaitų ir žodžiu pareiškė pretenzijas, todėl sąskaitos buvo perrašytos.

Pagal 2013 m. sudarytą sutartį, PO pirkė dažiklių, rašalo kasečių ir būgnų. Šiuo atveju PVM sąskaitose faktūrose buvo nurodyta sutartinė prekių kaina, tačiau pristatytos prekės neatitiko sutarties sąlygų. Nepriėmus minėtų prekių, prekės buvo pakeistos.

Nustatyta atvejų, kai tiekėjas Nr. 1 neužtikrina prekių tiekimo pagal sudarytas sutartis ir bando užsakovui pristatyti brangesnes.

Pavyzdys

2013-04-26 perkančioji organizacija pateikė užsakymą - 25 dėžės popieriaus *Navigator* arba *Pioneer*, kurio pakelio (500 lapų) kaina 7,60 Lt. Tiekėjas Nr. 1 informavo, kad popieriaus *Navigator* kaina yra 18,15 Lt už pakelį. Organizacija nurodė, kad pagal sudarytą sutartį per 6 mėn. yra įsipareigojusi išpirkti 80 proc. sutarties sumos. Iki sutarties įvykdymo likusi 10 proc. suma neišpirkta, nes organizacija reguliariai susiduria su tiekėjo nenoru parduoti prekes pagal sutartį. Tiekėjas Nr. 1 pristatė popierių po 7,60 Lt 2013-04-30.

Šiuo atveju tiekėjas Nr. 1 sutarties sąlygų nepažeidė, nes prekę pristatė per 3 darbo dienas, tačiau, kaip nurodė PO, toks susirašinėjimas vyksta nuolat, todėl, norint sekti kiekvienos sutarties įvykdymą, reikia daug papildomo laiko ir pastangų. Pažymėtina, kad ši perkančioji organizacija nutraukė sudarytą sutartį su teikėju Nr. 1 dėl originalių spausdintuvų kasečių (*tonerių*) tiekimo, nes, pateikus užsakymą, tiekėjas Nr. 1 tuo metu jų neturėjo.

Iš pateiktų pavyzdžių galima daryti išvadą, kad tiekėjas Nr. 1, teikdamas pasiūlymus konkursui, nurodo žemus prekių įkainius ir tampa konkurso nugalėtoju, o vėliau įvairiais būdais bando įkainius kelti ir prekes parduoti brangiau, nei numatyta sudarytose sutartyse, taip pat nepristato prekių, kurias pagal pasirašytą sutartį privalėjo pristatyti. Kaip minėta, pasiūlymai vertinami pagal mažiausios kainos kriterijų ir eilėje surašomi kainos didėjimo tvarka. 6 priede pateikta, kokias vietas užėmė tiekėjas Nr. 1 biuro reikmenų tiekimo konkursuose per CPO. Iš pateiktų duomenų matyti, kad šis tiekėjas 2009–2011 m. laikotarpiu dalyvavo dvylikoje konkursų, jo pateikti pasiūlymai buvo devynis kartus mažiausi ir užėmė pirmą vietą.

Dar viena problema, su kuria susiduria PO, – vienodų prekių pristatymas pagal spalvų gamas skirtingomis kainomis.

Pavyzdys

2012 m. organizacija pirko:

- 350 vnt. segtuvų (nugarėlės plotis 50 mm) juodos, raudonos, žalios, vyšninės spalvos po 0,5687 Lt už vienetą;
- 100 vnt. segtuvų (nugarėlės plotis 50 mm) mėlynos spalvos po 7,26 Lt už vienetą (lygiai tokia pati specifikacija kaip ir kitų segtuvų);
- 650 vnt. segtuvų (nugarėlės plotis 75 mm) juodos, raudonos, žalios, vyšninės ir mėlynos spalvos po 0,5687 Lt už vienetą.

Pagal pateiktas PVM sąskaitas faktūras nustatyta, kad 35 vnt. juodos ir raudonos spalvos segtuvų pateikta po 5,45 Lt, visi kiti įvairių spalvų segtuvai, neatsižvelgiant į tai, ar nugarėlės plotis 50 mm, ar 75 mm, buvo pateikti po 7,26 Lt. Pažymėtina, kad tiekėjo PVM sąskaitose faktūrose segtuvai buvo pateikti skirtingais pavadinimais ir kodais ir nenurodant užsakymo sutarties numerio.

Tiekėjas pristatė ir 200 vnt. stalinių kalendorių po 4,90 Lt, o sudarytoje sutartyje vieneto kaina nurodyta 0,0847 Lt.

PO, neatlikusi griežtos prekių kontrolės ir neįsitikinusi jų tinkamumu, įformino prekių priėmimą.

Vykdydama šį pirkimą, PO be minėtų segtuvų ir stalinių kalendorių pirko ir kitų kanceliarinių prekių. Konkursą laimėjo tiekėjas Nr. 1, nes jo pasiūlymo vertė buvo mažiausia ir sudarė 15 621 Lt. Antro tiekėjo pasiūlymo vertė – 19 801 Lt, trečio – 20 656 Lt, ketvirto – 22 311 Lt. Manome, kad norėdamas laimėti konkursą, tiekėjas Nr. 1 pasiūlo mažas kainas, o teikdamas prekes kainas padidina.

Audito metu PO patikslino minėtų prekių kainas ir nustatė, kad tiekėjui Nr. 1 turėjo sumokėti 184,71 Lt, o faktiškai sumokėjo 3 058,35 Lt. Susidariusį 2 873, 64 Lt skirtumą minėtas tiekėjas grąžino PO.

Kad priimant prekes nebuvo pakankamos kontrolės, PO pripažino, tačiau, jos nuomone, kai yra toks didelis kainų skirtumas tarp vienodą specifikaciją turinčių prekių, o skiriasi tik spalvinė gama, atsakomybę turėtų prisiimti ir CPO. Pažymėtina, kad sudarant preliminarįsias sutartis su tiekėjais 2014 metams, turėtų būti numatyta, kad tos pačios specifikacijos, bet skirtingų spalvų prekių kaina bus vienoda.

2.2. Perkančiosios organizacijos gali vengti pirkimų per CPO

PO informavo, kad, vykdant pirkimus per CPO, pasitaiko ir kitų problemų: nėra platesnės prekių specifikacijos, trūksta buitinių prekių asortimento (šepėčių su karkasinėmis šluostėmis (*mopais*), paprastų kibirų, šiukšlių dėžių su pedalais ir kt.), kai kurios prekės labai prastos kokybės, todėl jų reikia gerokai daugiau, siūlomi skalbimo milteliai baltiems ir spalvotiems skalbiniams yra universalūs ir tinka abiem pozicijoms, o tokių miltelių būtinai reikėtų atskiromis, ir kt. Be to, PO norėtų nusipirkti tegu ir brangesnių, bet kokybiškų prekių. Jei per CPO siūlomų prekių kokybė ir asortimentas neatitinka PO poreikių, prekės perkamos savarankiškai organizuojant konkursus.

PO nuomone, ne visada per CPO galima nusipirkti pigesnių prekių. 4 lentelėje pateiktos prekių kainos, kai 2012 m. pirkimą vykdė pati PO ir kai 2013 m. pirkimas atliktas per CPO, tiekėjo Nr. 1 pasiūlytomis kainomis.

4 lentelė. Švaros prekių kainų palyginimas

Prekės pavadinimas	Kiekis (vnt.)	Mato vienetas	PO organizuoto konkurso kainos (Lt)	Tiekėjo Nr. 1 pasiūlytos kainos per CPO (Lt)
Ūkinis muilas	1	vnt.	0,8107	1,7545
Skystas muilas	1	l	0,9976	3,1823
Šveitimo milteliai	1	kg	1,8634	6,2315
Indų ploviklis	1	kg	1,0900	6,7203
Indų ploviklis (koncentruotas)	1	l	2,8072	6,7034
Grindų valiklis	1	l	0,9922	4,5375
Oro gaiviklis	1	flakonas	2,1296	5,300
Šiukšlių maišai 30 l	1	50 vnt.	1,5730	7,2237
Šiukšlių maišai 60 l	1	10 vnt.	1,9240	4,2350
Šiukšlių maišai 120 l	1	10 vnt.	3,4000	6,0258
Skystis langų valymui	1	l	1,8630	6,8849

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal PO duomenis

Manome, kad toks didelis prekių kainų skirtumas susidarė ne dėl to, kad jos buvo pirktos skirtingais laikotarpiais, o dėl to, kad 2012 m. perkančioji organizacija organizavo konkursą pati ir prekes pirkė tiesiai iš gamintojo, o 2013 m. – dalyvaujant tarpininkui, t. y. tiekėjui Nr. 1. Kadangi trečių biuro reikmenų pirkimo dalį sudaro buities ir elektros prekės, minėtas gamintojas, gaminantis tik buities prekes, ir norėdamas varžytis CPO sistemoje, turėtų dalyvauti jungtinėje veikloje su įmone, kuri gamina elektros prekes arba dalyvauti ir kaip elektros prekių subtiekęjas. Suskaidžius pirkimą CPO.lt kataloge, į buities prekes ir elektros prekes, padidėtų sudaromų sutarčių skaičius ir jų administravimo išlaidos.

Pažymėtina, kad PO, kurios buvo ar yra sudariusios sutartis su tiekėju Nr. 1, pareiškė, kad jo paslaugomis nepatenkintos: prekės nekokybiškos, kiekvieną užsakymą reikia kruopščiai tikrinti,

užsakant didesnę prekių kiekį tiekėjas Nr. 1 priekaištauja, kad jam neapsimoka tiekti prekes sutartine kaina ir daro spaudimą užsakyti brangesnių prekių.

Audito metu nustatyta, kad PO, nenorėdamos bendradarbiauti su minėtu tiekėju, nusprendžia biuro reikmenų per CPO nepirkti. Pažymėtina, kad dėl pirkimų centralizavimo finansinė nauda valstybei atsiranda tada, kai CPO paslaugomis naudojasi daugiau organizacijų.

Į klausimą, ar perkančiosios organizacijos informuoja CPO apie tiekėjo Nr. 1 ar kitų tiekėjų netinkamus veiksmus, daugelis atsakė, kad raštu nesiskųsdavo, kartais paskambindavo ir pretenzijas pareiškėdavo žodžiu. CPO nuomone, tiekėjui ir organizacijai sudarius pirkimo sutartį, atsiranda santykiai tarp dviejų juridinių asmenų, CPO į juos nesikiša, nes sudarytų sutarčių neadministruoja ir nekontroliuoja jų vykdymo. Mūsų nuomone, grįžtamasis ryšys tarp jų turėtų būti – CPO turi domėtis ir gauti informaciją apie nepatikimus tiekėjus ir imtis atitinkamų veiksmų. Naujojoje CPO IS turėtų būti numatyta priemonė (apklausos modelis), leisianti perkančiosioms organizacijoms pateikti nuomonę ir nusiskundimus CPO apie tiekėjus ir jų teikiamas paslaugas. Manome, kad organizacijos turi nuolat teikti savo pasiūlymus ir pastabas apie visas problemas, su kuriomis susiduria vykdydamos pirkimus per CPO. Šis klausimas ypač bus aktualus nuo 2014 m. sausio 1 dienos.

3. AR VAISTINIŲ PREPARATŲ PIRKIMAI TURI BŪTI VYKDOMI PER CPO?

Siekdami įvertinti, ar vykdant centralizuotus viešuosius pirkimus užtikrinamas racionalus viešojo sektoriaus lėšų panaudojimas, pasirinkome analizuoti didžiausią apyvartą turinčią CPO.lt kataloge vaistų pirkimų kategoriją. Vertinome, ar nuolat plečiamas katalogo vaistų sąrašas, ar didėja PO skaičius centralizuotai įsigyjant vaistus, ar daugėja tiekėjų, siūlančių šias prekes. Taip pat analizavome, ar visais atvejais centralizuotai įsigyjamų vaistų kaina yra mažesnė, nei PO įsigyjant savarankiškai, ir su kokiais sunkumais susiduria PO, pirkdamos vaistus per CPO. Nagrinėjome PO pirkimo dokumentus, sutartis ir CPO duomenų bazės duomenis, analizavome ir lyginome mums pateiktų dokumentų duomenis.

3.1. Vaistinių preparatų kategorijoje CPO.lt katalogas yra papildomas, o pirkimų apimtys didėja

Medicininei įrangai, farmacijos ir asmens higienos produktams viešajame sektoriuje kiekvienais metais išleidžiama gerokai daugiau nei pusė milijardo litų. Daugelį šių priemonių galima pirkti centralizuotai. Vieniems medicininiams preparatams nupirkti reikia specializuotų techninių sąlygų, kurias turėtų paruošti atitinkamos kvalifikacijos specialistai, tačiau dalį medicininių preparatų galima standartizuoti ir pirkimus vykdyti per CPO. Duomenys, kiek išleidžiama medicininei įrangai, farmacijos ir asmeninės higienos produktams įsigyti, pateikti 5 lentelėje.

5 lentelė. Suma, išleidžiama medicininei įrangai, farmacijos ir asmens higienos produktams, mln. Lt.

Laikotarpis	Bendra pirkimų vertė	Centralizuoti pirkimai, kai PO pirkimus vykdė savarankiškai	Centralizuoti pirkimai per CPO
2011 m.	865,7	222,6	83,2
2012 m.	745,3	153,6	110,8
2013 m. III ketvirtis	577,4	93,4	88,3

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VPT duomenis

Pagal savo funkcijas CPO perka standartizuotas prekes, paslaugas ir darbus, o specifiką turinčias priemones centralizuotai gali pirkti kitos institucijos. Pvz., Valstybinė ligonių kasa centralizuotai perka ne tik vaistinius preparatus, bet ir kitą medicininę įrangą ar specializuotas priemones (ortopedijos ir pan.).

Vykdydama Seimo nutarimą¹⁷, CPVA, bendradarbiaudama su Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos, Valstybinės ligonių kasos (VLK), sveikatos priežiūros įstaigų ir farmacininkų atstovais, sudarė 1286 vaistų, kuriuos nutarta pirkti centralizuotai, sąrašą. Jis sudarytas pagal veikliosios medžiagos pavadinimą, o ne pagal gamintojo pavadinimą, kad tos pačios veikliosios medžiagos, bet skirtingų gamintojų vaistiniai preparatai galėtų konkuruoti tarpusavyje. Nuo 2011 m. sausio buvo sudaryta galimybė vaistus įsigyti per CPO (6 lentelė).

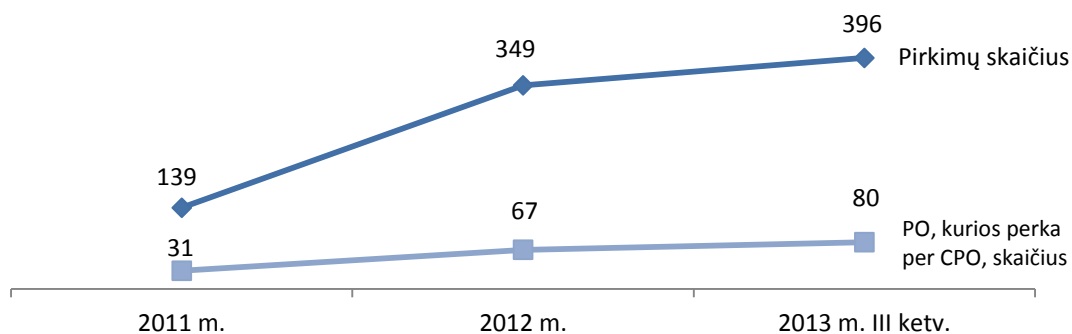
6 lentelė. Tiekėjų ir vaistinių preparatų skaičius preliminariosiose sutartyse, vnt.

	2011 m.	2012 m.	2013 m. III ketvirtis
Tiekėjai	9	12	14
Vaistiniai preparatai	1138	1415	1460

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal CPO duomenis

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, tiek preliminarįsias sutartis pasirašiusių tiekėjų, tiek vaistinių preparatų, kuriuos galima įsigyti naudojantis katalogu, skaičius nuolat auga. Šie duomenys rodo, kad PO kiekvienais metais turi galimybę daugiau vaistinių preparatų įsigyti per CPO, o tiekėjai suinteresuoti pasiūlyti PO savo parduodamą produkciją ir sudaryti konkurencinę aplinką. Kad PO gauna naudos, pirkdamos vaistinius preparatus iš CPO, rodo nuolat augančių pirkimų ir PO skaičius (3 pav.).

3 pav. Pirkimų ir PO, kurios pirko vaistinius preparatus per CPO, skaičius, vnt.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal CPO duomenis

Audito metu nustatyta, kad PO, kurios naudojasi CPO.lt katalogu, gali nusipirkti apie 80–90 proc. jų įstaigoms reikalingų visų vaistinių preparatų, o atsiradusi galimybė įsigyti jų per CPO, palengvino darbą ir sumažino laiko, skirtą vaistinių preparatų viešiesiems pirkimams, sąnaudas.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. birželio 16 d. nutarimas Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2011–2014 metų programos patvirtinimo.

3.2. Per CPO perkamų vaistinių preparatų kaina daugeliu atvejų mažesnė, nei perkant savarankiškai

SAM farmacijos departamento darbuotojai, siekdami nustatyti, ar Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI), pirkdamos per CPO, nepraranda lėšų dėl galimo neracionalaus vaistinių preparatų įsigijimo būdo, 2012 m. balandžio mėn. atliko 34 ASPI tyrimą ir analizavo 48 vaistinių preparatų įsigijimo kainas pigiausių vaistinių preparatų segmente. Nustatyta, kad 10 vaistinių preparatų kainos naudojantis katalogu buvo didesnės, nei perkant savarankiškai.

Audito metu atrinkome 6 vaistinius preparatus, kurių minimali ir maksimali kaina skirdavosi 2 ir daugiau kartų ir perkant per CPO, ir vykdant viešuosius pirkimus savarankiškai. Sutikrinome gautus duomenis su CPO duomenų baze, o išanalizavę ASPI sutartis ir pirkimo dokumentus nustatėme, kad dalis ASPI nebuvo įsigijusios vaistinių preparatų per CPO ir ne visų nurodytos kainos atitiko nagrinėtų pirkimo dokumentų duomenis.

Pavyzdys

Farmacijos departamento analizuojamoje medžiagoje pateikti duomenys, kad ampicilino 1,0 pro inj. mažiausia kaina perkant per CPO yra 1,090 Lt, maksimali – 11,445 Lt, organizuojant pirkimus savarankiškai, šis preparatas kainavo atitinkamai 1 Lt ir 1,64 Lt. Išanalizavę sveikatos priežiūros įstaigų ir CPO pateiktus dokumentus, nustatėme, kad mažiausia kaina perkant šį preparatą per CPO buvo 1,134 Lt, didžiausia 1,638 Lt. Nurodyta 11,445 Lt kaina buvo kito vaistinio preparato – ampicilino-sulbaktano. Jo kainos preliminarinio sutartyje svyruoja nuo 11,25 Lt iki 16,20 Lt.

Pažymėtina, kad palyginti vaistinių preparatų kainas labai sudėtinga, nes reikia nustatyti vienodus mato vienetų. Tos pačios veikliosios medžiagos preparatus gamina keletas gamintojų, o reikia lyginti tik to paties gamintojo vaistinių preparatų kainas. Be to, jie turi būti pirkti tuo pačiu metu, o kainos gali skirtis priklausomai nuo to, kiek jų perkama, todėl lyginant netikslūs duomenis, gali būti iškreipiama esama situacija.

Audito metu nustatyta, kad dalis sveikatos įstaigų savarankiškai analizuoja vaistinių preparatų pirkimo kainas. ASPI pripažino, kad naudoja CPO.lt katalogu ir taip taupo valstybės lėšas, tačiau pažymėjo, kad negali palyginti tuo pačiu metu pirktų vaistinių preparatų, be to, skirtingu metu perkamų preparatų kiekis skiriasi, gali skirtis ir tiekėjai. ASPI nustatė, kad dalies to paties gamintojo vaistinių preparatų vieneto kaina buvo didesnė perkant per CPO, bet tokių atvejų buvo nedaug (7 lentelė).

7 lentelė. Vaistinių preparatų kainos, perkant skirtingais būdais, Lt

Vaisto pavadinimas	Pirkimo būdas ir kaina, Lt		
	Savarankiškai organizuotas supaprastintas atviras konkursas 2011 m.	Per CPO 2012 m.	Per CPO 2013 m.
Benzilpenicilinas	0,8610	1,0920	1,0920
Ringerio tirpalas 500 ml	1,8900	1,7745	2,7720
Natrio chlorido tirpalas 9 mg/ml 500 ml	1,7430	1,6695	1,6800
Ampicilinas-Sulbaktanas	18,7950	11,4450	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ASPI duomenis

Iš pateiktų duomenų matome, kad skirtingu laiku iš CPO.lt katalogo pirkti tos pačios veikliosios medžiagos vaistiniai preparatai ir jų kainos skiriasi, kartais kaina sumažėja arba padidėja. Tokius

pokyčius gali lemti atitinkamu laikotarpiu gaminamų vaistų savikainos skirtumai, jų kiekis sandėliuose, galiojimo laiko terminai ir kt.

CPO, siekdama sumažinti prekių, paslaugų ar darbų kainas ir padidinti tiekėjų konkurenciją, numatė tobulinti sistemą: leido PO nustatyti maksimalią kiekvienos prekės, paslaugos ar darbų kainą. Jei tiekėjo pasiūlyta kaina būtų didesnė nei PO nustatyta maksimali, konkursas tiesiog neįvyktų.

Pažymėtina, kad mažos organizacijos, pirkdamos nedaug prekių, paslaugų ar darbų, moka daugiau nei pirkdamos didesniais kiekiais, todėl CPO ketina sudaryti galimybę vykdyti kelių organizacijų bendrus pirkimus ir taip užtikrinti, kad būtų formuojami didesni užsakymai. Tikimasi, kad dėl to kainos turėtų mažėti ir mažosioms perkančiosioms organizacijoms.

Preliminariojoje sutartyje šiuo metu taikoma nuostata, kad, jei sutarties suma nesiekia 300 Lt, ASPĮ už tai turi sumokėti iki 30 Lt pristatymo mokestį. CPO siūlo šios nuostatos atsisakyti ir viešojo pirkimo metu vertinti kelias kainas:

- vaistinio preparato kainą, kai įsigyjamų vaistų kaina mažesnė negu 300 Lt;
- vaistinio preparato kainą, kai įsigyjamų vaistų kaina didesnė negu 300 Lt.

Atsižvelgusi į tai, PO turės galimybę pasirinkti.

3.3. Pirkdamos vaistinius preparatus per CPO, perkančiosios organizacijos susiduria su sunkumais

Audito metu atrinktose 10 ASPĮ atlikome audito procedūras, bendravome su vadovybe. Visos 10 įstaigų sutiko, kad pirkti vaistinius preparatus per CPO yra gerokai paprasčiau, nei organizuoti viešuosius konkursus pačioms.

Nagrinėjome pagrindines problemas, su kuriomis susiduria sveikatos įstaigos, įsigydamos vaistinių preparatų per CPO:

- vaistinių preparatų įsigijimo sutartis sudaroma 6 mėn., nėra galimybės ją pratęsti;
- privaloma išpirkti 75 proc. sutartyje numatyto kiekio;
- ne visais atvejais CPO užtikrina galimybę įsigyti vardinių vaistinių preparatų, kurių anksčiau sveikatos priežiūros įstaigos turėjo galimybę įsigyti per CPO;
- pasitaiko nepatikimų tiekėjų;
- ne visais atvejais užtikrinamas nepertraukiamas CPO.lt katalogo darbas.

ASPĮ biudžetas ir pirkimo planai patvirtinti metams. Vaistinių preparatų šiuo metu galima įsigyti pasirašius pagrindinę 6 mėn. sutartį. Pagal trumpesnį nei vienerių metų laikotarpio sutartis ASPĮ gali dažniau atnaujinti vaistinių preparatų užsakymus ir tikėtis, kad dalis jų atpigs, jei didės tiekėjų konkurencija, bet užsakiusios mažiau gauna aukštesnę kainą. Be to, ASPĮ privalo kelis kartus per metus CPO.lt kataloge nurodyti, kiek vaistinių preparatų norėtų įsigyti. Didesnėms ASPĮ tam reikia papildomai laiko, nes sąrašuose yra 800–1000 vnt. vaistinių preparatų. Mūsų nuomone, CPO turėtų numatyti galimybę pratęsti PO ir tiekėjo pasirašytą 6 mėn. pagrindinę sutartį ilgesniam laikotarpiui, kad minėti trukdžiai būtų pašalinti.

Audito metu nustatėme, kad dauguma (apie 80 proc.) sveikatos priežiūros įstaigų yra nepatenkintos preliminariniojoje sutartyje šiuo metu numatyta nuostata, kad privaloma išpirkti 75 proc. viso sutartyje numatyto vaistinių preparatų kiekio. Pasak sveikatos priežiūros įstaigų vadovų, tiksliai numatyti vaistinių preparatų kiekio nėra galimybės, nors ir remiamasi praėjusių laikotarpių duomenimis. Tikslų kiekį sudėtinga nustatyti, nes gaunama nemažai labdaros. Gali būti atveju, kad ASPĮ pasirašo sutartį įsigyti didelį vaistinių preparatų kiekį, o poreikis gavus

labdarą, yra labai mažas arba apskritai išnyksta. Pažymėtina, kad pagal VPT metodiką¹⁸ privaloma išpirkti dalį užsisakyto kiekio. CPO, vykdydama viešąjį konkursą, gali nustatyti privalomą išpirkti preparatų procentą, jį sumažinti arba padidinti. Norime atkreipti dėmesį, kad šio procento mažėjimas gali lemti siūlomų vaistinių preparatų kainas – jos gali kilti.

Naudodamasi CPO.lt katalogu, perkančiosios organizacijos gali įsigyti vardinių vaistinių preparatų¹⁹ – pavieniam pacientui būtinų neregistruotų vaistinių preparatų. Jie skiriami ir vartojami pagal tiesioginę paciento gydytojo atsakomybę, o tiekiami į Lietuvą sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka. Vardinius vaistinius preparatus gamina vienas gamintojas, o juos parduoti yra įgaliojti konkretūs atstovai. Taigi įsigyti šių preparatų taip, kad būtų užtikrinta konkurencija, nėra galimybės. Dėl šių preparatų kainų būtų tikslinga derėtis, tačiau CPO, vykdydama viešąjį konkursą (tarptautinį), to daryti neturi teisės²⁰.

Pažymėtina, kad CPO ne visada gali užtikrinti, kad anksčiau buvusios PO reikalingos prekės, paslaugos ar darbai vėl bus sąraše, po skelbiamo naujo viešojo konkurso preliminariosiems sutartims pasirašyti. Didžiausia rizika kyla tada, kai tam tikras prekes, paslaugas ar darbus gali tiekti tik vienas tiekėjas, panašiai kaip vardinių vaistinių preparatų atveju.

Pavyzdys

ASPI naudoja vardinį vaistinį preparatą chlorpromaziną. Jo galima buvo įsigyti naudojantis CPO.lt katalogu, tačiau nuo 2013 m. liepos mėnesio iš CPO.lt katalogo vaistinių preparatų sąrašo jis išbrauktas. Juo prekiaujantis tiekėjas nepateikė pasiūlymo CPO. Taigi iki šiol ASPI negali jo įsigyti per CPO, todėl turi savarankiškai organizuoti viešuosius konkursus.

Manome, kad vardinius vaistinius preparatus sudėtinga prilyginti standartizuotoms prekėms, o CPO ne visada turi galimybę pasiūlyti jų įsigyti centralizuotai.

Pažymėtina, kad CPO neturi farmacijos specialistų, todėl prašo, kad Sveikatos apsaugos ministerija pateiktų vaistinių preparatų su reikiomomis specifikacijomis sąrašą. Dauguma CPO.lt kataloge esančių preparatų yra standartizuoti, specifikacijos aprašytos pagal veikliąją medžiagą, o ne pagal gamintoją, todėl jie per CPO įsigijami tvarkingai, pastebėti tik nedideli trūkumai, kuriuos CPO pasiruošusi šalinti. Mūsų nuomone, labai svarbu glaudus CPO ir ministerijos bendradarbiavimas ruošiant standartizuotų vaistinių preparatų, kurių specifikacijas galima sudaryti pagal veikliąją medžiagą, sąrašus. Specifinių vardinių vaistinių preparatų centralizuoto įsigijimo klausimą reikia spręsti tarp žinybinių institucijų – Sveikatos apsaugos ir Ūkio ministerijų.

Vykdamas pirkimus per CPO pasitaiko atveju, kai tiekėjai konkursui pateikia vaistinį preparatą, kurio sudėtis neatitinka CPO.lt kataloge nurodyto preparato sudėties.

Pavyzdys

CPO.lt kataloge nurodyta, kad galima įsigyti želatinos polisukcinatą 40 mg/ml, bet tiekėjas pristato mažesnės koncentracijos tirpalą geloplasumą 30 mg/ml.

Apie šiuos netikslumus sveikatos priežiūros įstaiga informavo CPO atsakingus darbuotojus ir gavo atsakymą, kad už netikslius pasiūlymus atsakomybė tenka tiekėjui. Mūsų nuomone, CPO turėtų užtikrinti, kad tiekėjai laikytųsi jiems keliamų reikalavimų, o jei PO turi pagrįstų nusiskundimų tiekėjų netinkamais veiksmais – imtis priemonių ir tokius tiekėjus drausminti.

¹⁸ Viešųjų pirkimų direktoriaus 2003-02-25 įsakymas Nr. 1S-21 „Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodika“, 12 p. (nauja redakcija, 2011-08-01 Nr. 1S-105).

¹⁹ Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymas, 2006-06-22 Nr. X-709.

²⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491.

2013 m. liepos mėn. CPO vykdė naują viešąjį konkursą vaistiniams preparatams įsigyti. Naujojo vaistinių preparatų sąrašo CPO.lt kataloge nebuvo liepos 11–17 d., t. y. tuo laikotarpiu dėl techninių katalogo trūkumų visos PO neturėjo galimybės per CPO įsigyti vaistinių preparatų. VšĮ CPO LT direktorius paaiškino, kad vaistų užsakymai buvo sustabdyti dėl atliekamų pirkimų testavimo ir pirkimo dokumentų patikslinimo, atsiradus naujų tiekėjų. Mūsų nuomone, pagrindinė šių užsitęsusių darbų priežastis yra šiuo metu veikiančio CPO.lt katalogo nepatogi naujų pirkimo modulių sukūrimo struktūra, tačiau VšĮ CPO LT privalo užtikrinti PO galimybę nepertraukiamai naudotis katalogu. Todėl nei techniniai dabartinio elektroninio katalogo trūkumai, nei didelis darbuotojams tenkantis darbo krūvis neturi būti šio katalogo darbo pertraukimo priežastimi. Šias problemas CPO privalo šalinti ir užtikrinti sklandų katalogo darbą.

4. AR CPO UŽTIKRINA PERKANČIOSIOMS ORGANIZACIJOMS GALIMYBĘ NEPERTRAUKIAMAI NAUDOTIS CPO.LT KATALOGU?

Siekiant įsitikinti, kad CPO organizuojami viešieji pirkimai užtikrina nepertraukiamą CPO.lt katalogo darbą, audito metu buvo analizuoti tarp CPO ir tiekėjų sudaromų preliminarinių sutarčių galiojimo terminai, galiojimo termino pratęsimą numatančios sąlygos, priežastys, kokiais atvejais sutartys pratęsimos arba kodėl tokia galimybė nepasinaudota. Aiškinasi, ar šios sutartys sudaromos laiku, ar yra kitų priežasčių, dėl kurių PO negali viešųjų pirkimų vykdyti per CPO.lt katalogą.

4.1. CPO ne visada gali užtikrinti preliminarinių sutarčių pratęsimą

Atsižvelgiant į aukštą sutarties objekto standartizavimo lygį ir didelę paklausą, buvo nagrinėjamos preliminarinės degalų degalinėse ir degalų į talpyklas pirkimo sutartys. Centralizuoti degalų degalinėse viešieji pirkimai pradėti vykdyti nuo 2009 m. kovo mėn., o degalų talpyklose – nuo 2012 m. rugsėjo mėn. Audito metu nustatyta, kad CPO vykdyti konkursai buvo organizuoti tinkamai, preliminariose sutartyse buvo numatyta galimybė sutartis pratęsti šalių sutarimu.

Konkursai buvo organizuoti tinkamai, tačiau 2009–2013 m. rugsėjo mėn. tiekėjas Nr. 2 teismui padavė keturis ieškinius dėl CPO organizuojamų konkursų, susijusių su degalų viešaisiais pirkimais. Šis tiekėjas kiekvieno konkurso metu teikė pretenzijas CPO ir ieškinius teismui dėl konkursų ir preliminarinių sutarčių ir jų pagrindu pasirašytų sutarčių vykdymo sustabdymo bei dėl kai kurių preliminarinių sutarčių sąlygų pripažinimo negaliojančiomis. Pažymėtina, kad visose bylose buvo skundžiamos tos pačios aplinkybės. Susidarė situacija, kad tiekėjas dalyvavo konkursuose, kai kuriais atvejais pasirašė preliminarias sutartis ir jas vykdė, o teisme siekė pripažinti konkursų sąlygas negaliojančiomis. To neneigia ir pats tiekėjas Nr. 2. Jis teismui nurodė, kad ieškinio pateikimas nereiškia atsisakymo dalyvauti viešojo pirkimo konkurse, o pasiūlymo pateikimas CPO nereiškia, kad tiekėjas sutinka su visomis konkurso sąlygomis.

Teismas, išnagrinėjęs minėtas bylas, tris ieškinius atmetė, o dėl paskutinio sprendimas dar nepriimtas. Teismo proceso metu trijose bylose pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, o tai reiškia, kad buvo sustabdytos pirkimo procedūros. Dviem atvejais CPO pratęsė po ankstesnių

konkursų pasirašytas preliminarįsias sutartis, tačiau tai nėra pakankamai efektyvi priemonė, padedanti užtikrinti PO galimybę nepertraukiamai naudotis CPO paslaugomis.

Nagrinėjant bylas nustatyta, kad kartą sutartys nebuvo pratęstos, todėl buvo sustabdyti degalų pirkimai per CPO. Taip įvyko, nes teismas sustabdė naujų sutarčių vykdymą, o senųjų galiojimas jau buvo pasibaigęs, ir CPO neturėjo realios galimybės užtikrinti, kad pirkimai vyktų nepertraukiamai. Dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo perkančiosios organizacijos 2013 m. negalėjo įsigyti degalų degalinėse daugiau nei 6 mėn. ir turėjo organizuoti pirkimus savarankiškai. Tokia situacija susidarė, nes preliminariosiose sutartyse numatyta galimybė sutartis pratęsti, nėra pakankama priemonė perkančiosioms organizacijoms užtikrinti nepertraukiamą naudojimąsi CPO.lt katalogu.

Pažymėtina, kad visose CPO.lt katalogo pirkimų kategorijose pagrindinės sutarčių nuostatos, reguliuojančios sutarčių galiojimą, pratęsimo ir nutraukimo galimybes, yra panašios arba vienodos, todėl dėl teismo ginčo nagrinėjimo, gali būti sustabdyti bet kurios kategorijos pirkimai. Jei kiekvienoje kategorijoje atsirastų tiekėjas, skundžiantis konkurso sąlygas arba preliminarįsias sutartis, ir prašantis teismo taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kiltų rizika, kad visa CPO veikla bus sustabdyta.

4.2. Kilus teisminiams ginčams, CPO nepakanka priemonių užtikrinti nenutrūkstamą paslaugų teikimą

Viešieji pirkimai centralizuoti buvo pradėti siekiant ekonominės naudos ir racionaliai panaudoti valstybės biudžeto ir ES fondų lėšas. Kalbant apie šių centralizuotų procedūrų stabdymą reikia įvertinti, ar tai būtų ekonomiškai tikslinga. Vienoje minėtų bylų teismas rėmėsi būtent tokiais argumentais ir nurodė, kad sustabdžius pirkimus, valstybės mastu nebus išnaudota viešųjų pirkimų centralizavimo teikiama ekonominė nauda, todėl atsisakė taikyti laikinąsias apsaugos priemones.

Pavyzdys

Dalis ES struktūrinių fondų paramos gavėjų neturi jokios patirties, kaip vykdyti viešuosius pirkimus, todėl jų pačių vykdomas degalų pirkimas gali būti pripažintas neatitinkančiu VPĮ reikalavimų, todėl paramos gavėjams gali būti sumažinta ar atimta ES parama. Tuo tarpu ieškovas, nepritaikius laikinųjų apsaugos priemonių, nepatirs jokių nuostolių, nes jis yra pakviestas pasirašyti preliminarįją sutartį.²¹

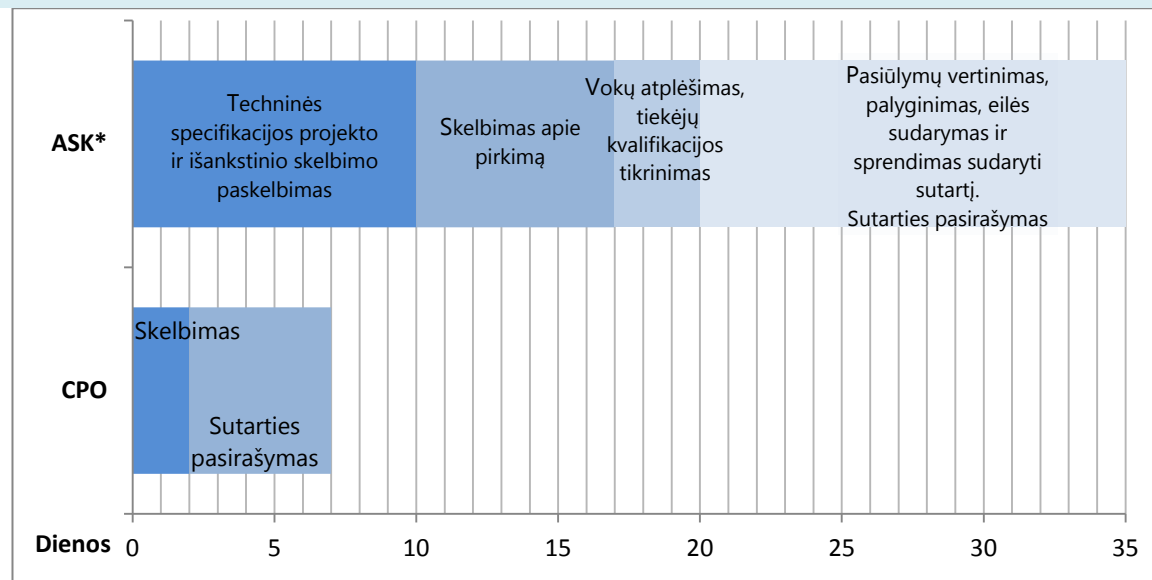
Nagrinėdami degalų viešųjų pirkimų situaciją nustatėme, kad pretenzijas CPO ir teismui reiškia vienintelis tiekėjas – Nr. 2. Jis dažniausiai tai daro tada, kai CPO sprendimai jam nepalankūs. Siekdamas apginti savo pažeistas teises, jis teismui pateikia netikslią informaciją, nenurodo visų bylai svarbių aplinkybių, o tai lemia teismo sprendimą stabdyti centralizuotų viešųjų pirkimų procedūras. Minėti ieškiniai dažnai motyvuojami siekiu ginti ne tik savo, kitų asmenų, įskaitant ir CPO, interesus, bet ir viešąjį interesą, nors tiekėjas yra privatus juridinis asmuo, siekiantis pelno, jis nėra įstatymų įgaliojtas atstovauti viešąjį interesą, bet savo interesus vis tiek su juo tapatina.

Pažymėtina, kad CPO, organizuodama viešuosius pirkimus, turi derinti ir tiekėjų, ir PO interesus, bet prioritetiniai turėtų būti pastarosios poreikiai ir interesai. CPO taip pat turi įvertinti galimybę sustabdyti pirkimo procedūras ginčo nagrinėjimo metu. Teismui sustabdžius pirkimo procedūras, CPO kaip viešas juridinis asmuo tiesioginės žalos nepatiria, nepraranda finansavimo nei iš valstybės biudžeto, nei iš ES struktūrinės paramos fondų. Žalą patiria PO, nes laikinųjų apsaugos priemonių taikymo laikotarpiu jos negali naudotis CPO paslaugomis.

²¹ Vilniaus apygardos teismo 2009-01-09 nutartis Nr. 2-914-553/2009.

Laikinių apsaugos priemonių taikymas reiškia viešojo pirkimo procedūrų sustabdymą, todėl dauguma PO negali įsigyti prekių, paslaugų ir darbų iš CPO.lt katalogo. Visų pirma PO, norėdama laiku įsigyti prekes, paslaugas ar darbus, turi tinkamai planuoti viešajam pirkimui atlikti skiriamą laiką, nes centralizuojant viešuosius pirkimus, dalis konkurso procedūrų yra deleguojamos CPO, dėl to kinta PO laiko sąnaudos, skiriamos viešajam pirkimui atlikti (4 pav.).

4 pav. Atviro supaprastinto konkurso ir pirkimo per CPO palyginimas, dienomis

*Atviras supaprastintas konkursas

Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė

Kaip matome, viešojo pirkimo procedūros, jeigu nesinaudojama CPO.lt katalogu, trunka mažiausiai 35 dienas, bet PO nuostolius patiria ne tik dėl didesnių laiko sąnaudų, bet ir dėl didesnio kompetentingų darbuotojų bei lėšų, skiriamų viešiesiems pirkimams vykdyti, poreikio.

Nenumatytas PO lėšų naudojimas daro neigiamą poveikį visos valstybės biudžetui, galėtume teigti, kad racionalus valstybės biudžeto lėšų panaudojimas yra susijęs su viešuoju interesu. Nors šios sąvokos turinys gali būti atskleidžiamas tik analizuojant konkrečios bylos aplinkybes, nes yra vertinamojo pobūdžio, tačiau bylose dėl centralizuotų viešųjų pirkimų, viešojo intereso gynimo klausimas yra itin svarbus, jį ignoruojant, atsiranda neigiamos pasekmės PO, o tuo pačiu padidėja ir Lietuvos valstybės biudžeto išlaidos.

Negali būti toleruojama tokia situacija, kai dėl tiekėjo skundų sustabdomi teisėti ir tinkamai vykdomi centralizuoti viešieji pirkimai, sąžiningi tiekėjai negali varžytis dėl pagrindinių sutarčių sudarymo, o PO negali naudotis CPO.lt katalogu. Taip valstybei padaryta žala turi būti kompensuota. Praktikoje nėra būdo, kaip apskaičiuoti, kiek sutaupoma centralizavus viešuosius pirkimus. Tokių būdų ieškoma moksliniuose darbuose.

Viename moksliniame darbe²² nurodyta, kad PO, vykdydama viešuosius pirkimus ne savarankiškai, o naudodamasi CPO.lt katalogu, sutaupo dėl atsiradusio prekių, paslaugų ir darbų kainų skirtumo. Be to, sumažėja administracinės išlaidos, nes PO dalį viešojo pirkimo procedūrų perduoda vykdyti CPO. Moksliniame darbe nurodyta, jog įvykdyti vieną savarankišką pirkimą, kurio vertė viršija mažos vertės viešųjų pirkimų ribą, kainuoja apie 2 805 Lt, o vidutinė viešojo pirkimo, neviršijančio mažos vertės viešojo pirkimo ribos, kaina yra 500 Lt.

²² K. Šerpytis, „Viešųjų pirkimų centralizavimo finansinės naudos valstybei vertinimas (Lietuvos atvejo tyrimas)“, Vilnius, 2011.

Centralizuoti degalų viešieji pirkimai per CPO 2013 m. buvo sustabdyti iki liepos mėn. vidurio. Naudodamiesi pateiktais duomenimis, galime preliminarai apskaičiuoti šio laikotarpio administracines išlaidas:

Pavyzdys

Darant prielaidą, kad 2013 m. iki liepos mėn. vidurio būtų įvykę tiek pat centralizuotų viešųjų pirkimų kaip ir 2012 m. per tą patį laikotarpį - 238²³, remdamiesi tyrimo duomenimis galėtume apskaičiuoti administracinių išlaidų vidurkį: $(2805 \text{ Lt} + 500 \text{ Lt}) / 2 = 1652,5 \text{ Lt}$. Šį skaičių padauginę iš centralizuotų viešųjų pirkimų skaičiaus, gautume 393 295 Lt administracinių išlaidų, kurias PO patirtų viešuosius pirkimus vykdydamos savarankiškai. Pažymėtina, kad CPO vykdydama centralizuotų viešųjų pirkimų procedūras taip pat patiria išlaidų. Minėtame šaltinyje nurodyta, kad CPO išlaidos vienai preliminarajai sutarčiai parengti ir administruoti siekia apie 181 000 Lt. Taigi, norėdami apskaičiuoti tai, kokių išlaidų neišvengiama, jeigu negalima naudotis CPO paslaugomis, turėtume šią sumą atimti iš PO patirtų administracinių išlaidų ir gautume 212 295 Lt ($393\,295 \text{ Lt} - 181\,000 \text{ Lt}$).

Remdamiesi tokiu skaičiavimu galime teigti, kad valstybė patyrė 212 295 Lt papildomų administracinių išlaidų per laikotarpį, kai dėl skundžiamų viešųjų pirkimų procedūrų, kurias vykdė CPO, teismas pritaikė laikinas apsaugos priemones, ir degalų centralizuoti viešieji pirkimai buvo sustabdyti. Verta atkreipti dėmesį, kad į šią sumą neįskaičiuoti nuostoliai, patirti dėl atsiradusio kainų skirtumo, perkant savarankiškai ir kitos išlaidos.

Būtų tikslinga sukurti ir patvirtinti metodiką, kuri leistų apskaičiuoti išlaidų skirtumą dėl to, kad viešieji pirkimai vykdomi ne savarankiškai, o per CPO. Tokia metodika būtų naudinga ne tik viešųjų pirkimų centralizavimo naudai nustatyti, bet ir patiriamai žalai apskaičiuoti.

5. AR REIKIA KEISTI CPO FINANSAVIMO MODELĮ?

Analizuodami užsienio šalių praktiką, VŠĮ CPO LT finansavimo modelį lyginome su kitų ES valstybių panašiomis institucijomis. Siekėme nustatyti, ar Lietuvoje pasirinktas CPO finansavimo modelis leidžia racionaliai naudoti biudžeto lėšas, efektyviai vykdyti ir plėsti CPO veiklą. Analizavome CPO finansavimo modelio pakeitimo galimybę, siejant šį modelį su prekių, paslaugų ir darbų centralizavimo poreikiu ir pagrįstumu.

5.1. Pasirinkto CPO finansavimo modelio tinkamumas turi būti vertinamas atsižvelgus į jos veiklos plėtrą

Nustatyta, kad kiekviena ES šalis narė finansavimo modelį renka savarankiškai. Išskiriami du finansavimo modeliai. Pirmas – finansavimą skiria valstybė, antras – CPO veikla finansuojama iš administravimo mokesčio. Pastarasis būdas skirstomas į dvi dalis: a) mokestis renkamas iš PO už galimybę naudotis CPO paslaugomis, b) mokestis renkamas iš tiekėjų, kurie laimėjo viešųjų pirkimų konkursus ir pasirašė pagrindines sutartis su PO, arba kai jie siekia dalyvauti konkurse²⁴.

²³ Ataskaita „Pirkimų per CPO rezultatai 2012m.“

http://www.cpo.lt/wpcontent/uploads/2012/12/Pirkim%C5%B3_rezultatai_iki_2012-11-30.pdf

²⁴ <http://www.oecd.org/site/sigma/publicationsdocuments/48630136.pdf>, 9 psl.

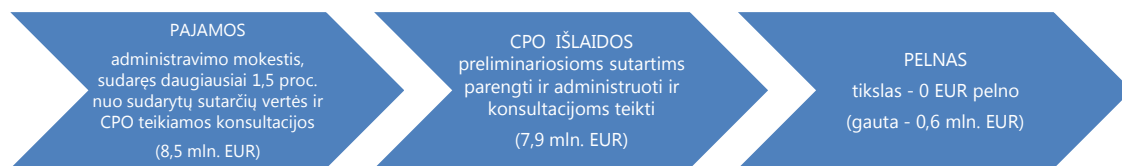
Lietuvoje pasirinktas pirmasis modelis – finansavimas iš valstybės biudžeto lėšų. Didžiąją patirtį centralizuotose viešuosiuose pirkimuose turinčios užsienio valstybės dažniausiai renkasi antrąjį.

Pavyzdys

Didžiąją dalį Danijos, Suomijos, Didžiosios Britanijos, Švedijos CPO pajamų sudaro iš tiekėjų renkamas administravimo mokestis. Jis skaičiuojamas nuo sudarytų pagrindinių sutarčių tarp tiekėjų ir PO vertės. Pvz., Suomijos CPO 2012 m. rinktas šis mokestis iš tiekėjų vidutiniškai siekė 1,21 proc., o maksimalus mokestis tais pačiais metais buvo 1,5 proc.²⁵. Suomijos CPO nesiekia pelno, ji siekia veiklą vykdyti nenuostolingai²⁶. Danijos CPO irgi nesiekia pelno, jos tikslas – organizuoti veiklą taip, kad nebūtų dirbama nuostolingai ir būtų pakankamai lėšų plėsti ir vystyti veiklą. Danijos CPO 2011 m. buvo finansuojama renkant vidutiniškai 0,82 proc. administravimo mokestį, o maksimalus buvo 1 proc. Toks finansavimas sudarė 98 proc. visų Danijos CPO gautų pajamų. Likusi dalis buvo renkama iš PO, kurios turėjo sumokėti nedidelį metinį mokestį²⁷. Suomijos CPO dalį išlaidų padengia teikdama konsultacines paslaugas²⁸.

Kadangi minėtos CPO siekai ne pelno, o efektyvių viešųjų pirkimų ir racionaliai naudoti lėšas, pastebima tendencija mažinti iš tiekėjų renkamą administravimo mokestį, kuris priklauso nuo tiekėjų ir PO sutarčių vertės. Sprendimą mažinti šį mokestį CPO priima atsižvelgusi į praėjusiais metais gautą pelną, sudarytų sutarčių vertę ir preliminarą ateinančių metų pirkimų analizę.

5 pav. Suomijos CPO (*Hansel Ltd*) verslo modelis, 2012 m. duomenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Suomijos CPO 2012 m. ataskaitą

Pažymėtina, kad administravimo mokestis skaičiuojamas pagal kiekvieną CPO siūlomą prekių, paslaugų ir darbų kategoriją²⁹, siekiant įvertinti tam tikros kategorijos centralizavimo poreikį, nes jų centralizavimo nauda skiriasi³⁰. Į CPO išlaidas naujai katalogo pirkimo kategorijai sukurti ir administruoti įskaičiuojamos viešojo pirkimo konkurso rengimo ir preliminarinių sutarčių administravimo išlaidos, darbuotojams skiriamos lėšos ir kitos susijusios išlaidos.

Taikydama tokį finansavimo modelį, CPO įgyja galimybę lanksčiai reaguoti į besikeičiančias rinkos sąlygas³¹, gali atsisakyti nuostolingų kategorijų. Tokiomis laikomos kategorijos, kurioms administruoti skiriamos lėšos nėra padengiamos administravimo mokesčiu. Pvz., Danijos CPO,

²⁵ http://www.hansel.fi/annualreport/files/assets/common/downloads/Hansel%20vuosikertomus%200313_EN_netti.pdf, 5 psl.

²⁶ <http://www.ukmin.lt/uploads/documents/Viesieji%20pirkimai/mtyrmo-darbas.doc>, 45 psl.

²⁷ <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5kgkgqv703xw.pdf?expires=1384348509&id=id&accname=guest&checksum=87B31AD6DA50362112D7C7023206A40D>, 76 psl.

²⁸ <http://www.hansel.fi/annualreport/>, 2012 m. *Hansel* veiklos ataskaita.

²⁹ <http://www.hansel.fi/en>; <http://www.ski.dk/viden/Sider/SKI-in-English.aspx>; <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5kgkgqv703xw.pdf?expires=1384421974&id=id&accname=guest&checksum=4AA37EE36C3258C654B48CA42CC33312>; K.Šerpytis daktaro disertacija „Viešųjų pirkimų centralizavimo finansinės naudos valstybei vertinimas (Lietuvos atvejo tyrimas)“, 146 psl.

³⁰ K.Šerpytis daktaro disertacija „Viešųjų pirkimų centralizavimo finansinės naudos valstybei vertinimas (Lietuvos atvejo tyrimas)“, 31-32 psl.

³¹ K. Šerpytis Daktaro disertacija „Viešųjų pirkimų centralizavimo finansinės naudos valstybei vertinimas (Lietuvos atvejo tyrimas)“, 101 psl.

pasibaigus preliminarinių sutarčių galiojimui, atsižvelgusi į pajamas ir išlaidas sprendžia, ar rengti naują tų pačių prekių, paslaugų ar darbų pirkimo konkursą³².

Pelno gavusi CPO turi įvertinti PO poreikį tam tikroms prekėms, paslaugoms ir darbams įsigyti, centralizuotų viešųjų pirkimų apimtį, nustatytą administravimo mokesčio dydį ir numatomas išlaidas savo veiklai vykdyti. Jei prieinama išvada, kad CPO pajamos ir išlaidos ateinančiais metais kis nedaug, gali būti priimtas sprendimas sumažinti iš tiekėjų renkamą administravimo mokestį. Tai gali turėti įtakos ir tiekėjų siūlomų prekių, paslaugų ir darbų kainų mažinimui³³.

Nuo 2014 m. sausio 1 d. Lietuvoje įsigaliosianti nauja VPĮ redakcija³⁴ įpareigos PO naudotis CPO. Toks pakeitimas lems sudaromų sutarčių ir PO skaičiaus bei sutarčių vertės didėjimą. Manome, kad dėl padidėjusio darbo krūvio prireiks daugiau CPO personalo, o nuolat plečiant CPO.lt katalogo asortimentą didės CPO išlaidos preliminariosiems sutartims administruoti. Šie veiksniai lems didėjantį CPO poreikį gauti daugiau lėšų iš valstybės biudžeto.

Norint taupyti valstybės biudžeto lėšas ir pakeisti Lietuvoje pasirinktą CPO finansavimo modelį, reikia atsižvelgti į tai, kad šis modelis gali turėti ir teigiamų, ir neigiamų pasekmių. Pradėtas taikyti administravimo mokestis tiekėjams gali turėti neigiamos įtakos prekių, paslaugų ir darbų kainoms, nes tiekėjai mokestį gali įskaiciuoti į kainą. Kadangi PO finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis, jos bus netiesiogiai naudojamos CPO finansavimui kaip administravimo mokestis. Ilgalaikėje perspektyvoje, didėjant pirkimų apimtims, galima tikėtis finansinės naudos, administravimo mokesčio ir kainų mažėjimo.

Pažymėtina, kad administravimo mokesčio mažinimas priklauso nuo sudarytų sutarčių vertės: kuo didesnė sudarytų sutarčių vertė, tuo didesnė tikimybė, kad bus padengtos CPO patirtos išlaidos tam tikros kategorijos pirkimų organizavimui ir preliminarinių sutarčių administravimui³⁵. Jei CPO, rinkdama administravimo mokestį iš tiekėjų, pradės gauti pelną, šis mokestis turės būti mažinamas³⁶. Kiekvienos kategorijos pajamos ir išlaidos leis įvertinti, ar CPO veikla efektyvi, ar pirkimai naudingi, ar reikia centralizuoti siūlomų prekių, paslaugų ir darbų pirkimą³⁷.

5.2. CPO pasirengimas finansavimo modelio pokyčiams nėra tinkamas

Nagrinėjant degalų, biuro reikmenų ir vaistų tiekimo per CPO preliminarinių sutarčių sąlygas dėl administravimo mokesčio, nustatyta, kad CPO jau atliko paruošiamuosius darbus dėl finansavimo modelio keitimo. Visose minėtų prekių preliminariosiose sutartyse įtvirtinta sąlyga, kad teisės aktais nustatytą į kainą už CPO teikiamas paslaugas mokės tiekėjas.

Preliminariosiose sutartyse administravimo mokestis vadinamas valdymo mokesčiu, o sąlygos dėl mokesčio įvedimo šiose sutartyse nėra aiškios ir suvienodintos. Tik preliminariniojoje sutartyje dėl vaistų tiekimo įtvirtinta valdymo mokesčio sąvoka, detalios numatyta jo mokėjimo tvarka. Joje nurodyta, kad valdymo mokestis – tiekėjo CPO mokama suma laikantis šios sutarties nuostatų.

³² <http://www.ski.dk/viden/Sider/SKI-in-English.aspx>

³³ <http://www.hansel.fi/annualreport/#/6/>

³⁴ http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=458677&p_tr2=2, 15 straipsnis.

³⁵ K. Šerpytis Doktoro disertacija „Viešųjų pirkimų centralizavimo finansinės naudos valstybei vertinimas (Lietuvos atvejo tyrimas)“, 129 psl.

³⁶ Viešųjų pirkimų centralizavimo galimybių Lietuvoje studija, Vilniaus universitetas, http://www.ukmin.lt/web/lt/viesuju_pirkimu_politika/vp_analizes_tyrimai_studijos

³⁷ K. Šerpytis Doktoro disertacija „Viešųjų pirkimų centralizavimo finansinės naudos valstybei vertinimas (Lietuvos atvejo tyrimas)“, 125 psl.

Atsiradus pareigai mokėti valdymo mokestį, būtų mokama už CPO suteikiamų el. priemonių naudojimą, palaikymą ir jomis teikiamų paslaugų tobulinimą.

Tiek valdymo mokesčio sąvokos išaiškinimas, tiek užsienio šalyse paplitusi praktika leidžia daryti išvadą, kad administravimo mokestį už galimybę naudotis CPO paslaugomis turėtų mokėti tiekėjas. Pažymėtina, kad CPO preliminariosiose sutartyse numatė dar vieną sąlygą, kad CPO gali keisti preliminariosios sutarties kainą nustatyto įkainio dydžiu, t. y. savarankiškai ją didinti.

Pavyzdys

Preliminariojoje sutartyje dėl vaistų nurodyta, kad mokestis pridedamas prie tiekėjo siūlomos kainos, t. y. CPO.lt kataloge CPO padidina tiekėjo preliminariosios sutarties kainą atitinkamu mokesčio dydžiu. Preliminariosiose sutartyse dėl degalų į talpyklas ir dėl biuro reikmenų nustatyta, kad kaina gali būti didinama dėl mokesčio įvedimo, o preliminariojoje sutartyje dėl automobilių degalų degalinėse numatyta, kad teisės aktuose nustačius įkainį už CPO teikiamas paslaugas, šios sutarties nuolaida gali būti mažinama nustatyto įkainio dydžiu.

Tai reiškia, kad PO, įpareigotos naudotis CPO.lt katalogu, atsiduria nepalankioje padėtyje, nes, įvedus administravimo mokestį, CPO padidins prekių, paslaugų ir darbų kainas. Jas padidinus, administravimo mokestį mokės ne tik tiekėjas, bet ir PO.

VšĮ CPO LT dėl administravimo mokesčio pateikia prieštaringą nuomonę. CPO sutinka, kad preliminarinių sutarčių sąlygose numatyta pareiga mokėti administravimo mokestį skirta tiekėjams. Tačiau teigia, kad būtina nustatyti ir preliminariosios sutarties kainos perskaičiavimo tvarką, nes, teisės aktais pakeitus CPO finansavimo modelį ir įvedus mokestį tiekėjams, jau pasirašytų preliminarinių sutarčių sąlygos, įskaitant ir kainos nustatymo tvarką, negalės būti keičiamos visą sutarties galiojimo laikotarpį. CPO nuomone, šis mokestis neišvengiamai bus padalytas tarp tiekėjo ir PO, nes tiekėjas pasiūlymą turės įskaiciuoti į prekių, paslaugų ar darbų kainą.

Mūsų nuomone, preliminarinių sutarčių sąlygos dėl tiekėjų siūlomos kainos keitimo CPO iniciatyva, įvedus administravimo mokestį, yra perteklinės, nes dar nėra priimti teisės aktai dėl administravimo mokesčio įvedimo, o numatytos preliminarinių sutarčių sąlygos yra keičiančios planuojamo finansavimo modelio esmę. Preliminarinių sutarčių sąlyga, tiekėjams leidžianti nutraukti preliminariasias sutartis, jei įvestas mokestis jų netenkina, yra pakankama priemonė, apsauganti tiekėjus nuo galimų nepalankių sąlygų ir leidžianti apsispręsti, ar toliau dalyvauti centralizuotų viešųjų pirkimų konkursuose pagal pasirašytas preliminariasias sutartis.

Manome, kad įvedus administravimo mokestį, ne CPO, o patys tiekėjai turi spręsti, ar mokestį už naudojimąsi CPO paslaugomis jie mokės nekeisdami siūlomų prekių, paslaugų ir darbų kainos, ar ją didins. CPO neturi savarankiškai didinti preliminarinių sutarčių kainų ir taip veikti tiekėjų pasirinkimo. CPO pareiga tinkamai apskaiciuoti administravimo mokestį. Reikia atrasti balansą tarp savo patiriamų išlaidų ir nustatomo mokesčio, nes jis turi visiškai padengti CPO patiriamas išlaidas preliminariosioms sutartims parengti ir administruoti. Be to, mokestis neturi tapti našta tiekėjams, dėl kurio jie nuspręstų nedalyvauti centralizuotose pirkimuose arba būtų priversti didinti kainas, o dėl to nuostolius patirtų PO.

CPO veiklos tikslas – racionalaus viešojo sektoriaus lėšų ir administracinių išteklių panaudojimo užtikrinimas vykdant viešuosius pirkimus (pelno siekis negali būti CPO tikslu). Kaip minėta, nuo 2014 m. sausio 1 d. numatomas didesnis CPO darbo krūvis, poreikis didinti personalą, o nuolat plečiant CPO.lt katalogo asortimentą, turės būti didinamas ir CPO finansavimas. Įpareigojus PO naudotis CPO paslaugomis, sudaroma dirbtinė pasiūla, tačiau tai neturi tapti kliūtimi CPO efektyviai organizuoti savo veiklą, siekiant užtikrinti racionalų biudžeto lėšų panaudojimą.

Manome, kad atsižvelgus į CPO suteiktą viešosios įstaigos statusą, ES šalių narių gerąją praktiką ir Lietuvoje atliktas viešųjų pirkimų centralizavimo analizes, reikia keisti CPO finansavimo modelį ir atsisakyti finansavimo iš valstybės biudžeto. Reikėtų įvesti finansavimo modelį, kad CPO veiklos administracinės išlaidos ir lėšos veiklos plėtrai būtų padengiamos renkant administravimo mokestį iš tiekėjų. Jis skaičiuojamas nuo sudarytų pagrindinių sutarčių vertės kiekvienoje kategorijoje.

Atsižvelgiant į ES valstybių narių gerąją praktiką, paprastai nustatomas ne didesnis nei 2 proc. administravimo mokestis, skaičiuojamas pagal kiekvieną kategoriją. Toks procentas gali būti maksimalus preliminarinių sutarčių rengimo ir administravimo išlaidoms padengti, kad labai nepadidėtų siūlomų prekių, paslaugų ir darbų kainos. CPO galėtų lanksčiau reaguoti į besikeičiančią viešųjų pirkimų situaciją ir siekti racionalaus viešojo sektoriaus lėšų panaudojimo, parengusi CPO išlaidų paskaičiavimo ir viešųjų pirkimų poreikio nustatymo metodiką.

Manome, kad finansavimo modeliui pakeisti turi būti nustatytas pereinamasis laikotarpis: jo pradžioje mokestis būtų renkamas tik naujai kuriamose ir atnaujinamose pirkimų kategorijose, kai skelbiami konkursai tiekėjams dėl naujų preliminarinių sutarčių pasirašymo. Tai leistų pereiti nuo finansavimo iš valstybės biudžeto prie finansavimo renkant administravimo mokestį iš tiekėjų. Siūlomas pereinamasis laikotarpis reikalingas, kad CPO turėtų pakankamai laiko priderinti preliminarinių sutarčių sąlygas prie naujo finansavimo modelio ir pasirengti tinkamai taikyti mokestį.

2-ojo audito departamento direktorė

Zita Valatkienė

Vyriausiasis valstybinis auditorius

Laurynas Bilkis

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (po vieną egz.) pateiktos:
Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui;
Lietuvos Respublikos Vyriausybei;
Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai;
VŠĮ CPO LT.

Auditas atliktas, vykdant 2013-06-03 pavedimą Nr. P-20-8-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Laurynas Bilkis (grupės vadovas)

Rita Buidovienė

Mindaugas Valančius (iki 2013-09-03)

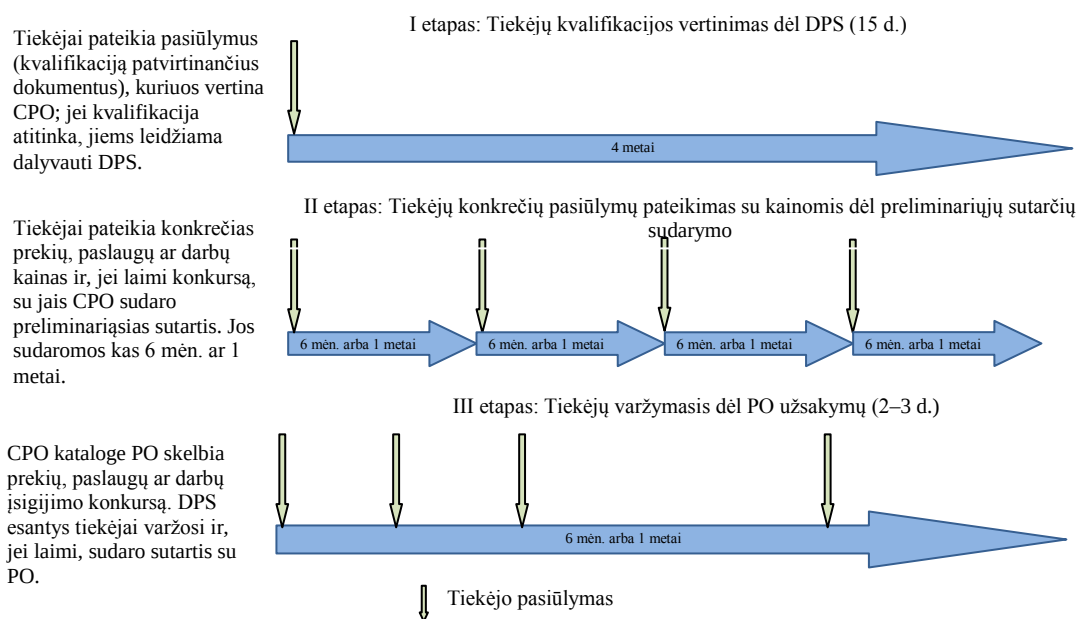
Liudvikas Smilgevičius (nuo 2013-10-02)

Aistė Šidagytė (nuo 2013-08-06)

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Centralizuoti viešieji pirkimai“
1 priedas

Dinaminės pirkimo sistemos veikimo schema

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VŠĮ CPO LT duomenis

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito objektas – centralizuoti viešieji pirkimai.

Audito tikslas – įvertinti, ar vykdant centralizuotus viešuosius pirkimus per CPO užtikrinamas racionalus viešojo sektoriaus lėšų ir administracinių išteklių panaudojimas.

Audito subjektas – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, VšĮ CPO LT, perkančiosios organizacijos³⁸.

Audituojamas laikotarpis – 2010–2012 metai ir 2013 m. 10 mėnesių.

Audito procedūros ir metodai

Audito metu informacijos rinkimo metodai, atrankos būdai ir audito procedūros parinktos atsižvelgus į audito mastą ir tikslus, galimų informacijos šaltinių geografinį išsidėstymą ir numatytą laiką.

Mažindami audito riziką, auditui reikalingą informaciją rinkome iš skirtingų nepriklausomų informacijos šaltinių. Duomenis ir informaciją surinkome raštu, elektroniniu paštu ar kalbėdamiesi su specialistais, taikydami patvirtinimo, patikrinimo, apklausos ir analitinio įvertinimo procedūras.

Produktų grupių ir perkančiųjų organizacijų atrankai naudojome statistinį piniginių vienetų atrankos metodą ir nestatistinį – atranką pagal profesinį sprendimą.

Panaudojus piniginių vienetų atrankos metodą ir įvertinus bendras 2012 m. prekių, paslaugų ir darbų pirkimų vertes (Lt) bei pirkimų skaičių (vnt.), buvo atrinktos šios prekių kategorijos: vaistai, degalai ir biuro reikmenys. Be to, atliekant šių prekių atranką, buvo pritaikytas ir atrankos pagal profesinį sprendimą metodas.

Atrinkant prekių kategoriją – biuro reikmenys (kanceliarinės prekės, higieninis popierius, buities ir elektros prekės, spausdintuvų ir kopijavimo aparatų eksploatacinės medžiagos ir biuro popierius), buvo atsižvelgta į gautus perkančiųjų organizacijų nusiskundimus dėl tiekėjo Nr. 1 pateiktų biuro prekių po įvykusio pirkimo ir sutarties sudarymo, t. y. tiekėjas pristatydavo ne tokias prekes, kokias perkančiosios organizacijos buvo nusipirkusios: skyrėsi jų kaina ir kokybė, dėl ko reikėdavo šias prekes grąžinti. Buvo pasinaudota ir 1-ojo audito departamento finansinio (teisėtumo) audito pateikta informacija dėl mažos vertės pirkimų Žemės ūkio ministerijoje pagal 2010 m. sudarytas sutartis su tiekėju Nr. 1. Auditoriai nustatė, kad ministerija pirko kitas prekes, nei sutartyje numatyta, kitą jų kiekį ir didesnes kainomis. Pažymėtina, kad kopijavimo popieriui, kanceliarinėms ir kitoms sutartyje nenumatytoms prekėms ministerija galėjo išleisti 25,2 tūkst. Lt, o faktiškai išleido 217,2 tūkst. Lt.

Atrinkant prekių kategoriją – vaistai, buvo atsižvelgta į Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) pateiktą informaciją, kurioje nurodyta, kad ministerija, 2012 m. išnagrinėjusi 60 Lietuvos ligoninių vaistų viešųjų pirkimų, vykdytų per CPO, rezultatus, nustatė, kad ligoninės lėšų nesutaupė ir atlikusios šiuos pirkimus, racionaliai tam skirtų lėšų nepanaudojo. CPO, įvertinusi SAM pateiktą informaciją, pažymėjo, kad ministerija išskyrė vienetinius atvejus, kurie esamos situacijos

³⁸ Perkančiosios organizacijos – institucijos, įstaigos, įmonės, kiti viešieji ir privatieji juridiniai asmenys, jeigu jie atitinka Viešųjų pirkimų įstatymo 4 str. reikalavimus.

neatspindi, o didžiąją dalį gydymo įstaigų pirkimai per CPO tenkina. Be to, dalis SAM pateiktos informacijos yra netiksli arba neteisinga.

Atrenkant prekių kategoriją – degalai, buvo atsižvelgta į tai, kad 2013 m. įsigaliojusios preliminariosios sutartys dėl automobilių degalų degalinėse tiekimo buvo sustabdytos dėl teismo pritaikytų laikinųjų apsaugos priemonių. Tiekėjas Nr. 2 kaip ieškovas 2012 m. gruodžio mėn. kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovui CPO (VŠĮ CPVA) dėl perkančiosios organizacijos sprendimo panaikinimo. Tiekėjas Nr. 2 prašė pripažinti negaliojančiu CPO 2012 m. lapkričio 19 d. sprendimą laimėtojais pripažinti pirmos pirkimo dalies pasiūlymų eilės 1–6 numerius. Tiekėjo Nr. 2 pasiūlymas atitiko reikalavimus ir pagal ekonominio naudingumo kriterijų pirmoje pirkimo dalyje buvo 7 vietoje. CPO, vadovaudamasi pirkimo dokumentuose numatytais sąlygomis, laimėtojais pripažino ir preliminarąsias sutartis pasirašė su 1–6 vietose esančiais tiekėjais. Kol vyksta teisminis ginčas, perkančiosios organizacijos neturi galimybės pasinaudoti elektroniniu CPO.lt katalogu ir įsigyti reikiamus kieki automobilių degalų degalinėse. Tokia padėtis tęsis iki tol, kol pasibaigs teisminis ginčas, o perkančiosios organizacijos, savarankiškai organizuodamos konkursus, patirs gerokai didesnes laiko ir finansines sąnaudas.

Atrinkę prekių kategorijas, perkančiąsias organizacijas atrinkome pagal vertinimo kriterijus:

- 2010–2013 m. šešių mėnesių laikotarpiu iš tiekėjo Nr. 1 įsigytų biuro prekių vertė;
- SAM Farmacijos departamento atliktos 2012 m. analizės „Vaistų pirkimai per CPO“, vaisto pavadinimas ir jo minimali bei maksimali kaina perkant per CPO ir viešųjų pirkimų būdu;
- 2013 m. neatlikti degalų pirkimai per CPO, teismui pritaikius laikinąsias apsaugos priemones, t. y. sustabdžius CPO pasirašytų preliminarųjų sutarčių su degalinėmis galiojimą.

Pagal nurodytus vertinimo kriterijus atrinkome keturiolika PO (VĮ „Regitra“, Vilniaus universitetas, Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Vilniaus miesto klinikinė ligoninė, Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos, Respublikinė Kauno, Šakių, Raseinių, Klaipėdos jūrininkų, Palangos reabilitacijos, Regioninė Telšių, Naujosios Akmenės, Respublikinė Panevėžio, Pasvalio ligoninės). Audito procedūras atlikome nuvykę į vietą: tikrinome reikiamus dokumentus ir apklausėme viešųjų pirkimų specialistus.

Visos sumos ataskaitoje pateiktos su PVM.

Centralizuotų viešųjų pirkimų valdymo informacinės sistemos (CPO IS) kūrimo ir įdiegimo paslaugų proceso neauditavome, o analizavome šių paslaugų vėlavimo priežastis.

Valstybinio audito ataskaitos
„Centralizuoti viešieji pirkimai“
3 priedas

VŠĮ CPVA turto ir įsipareigojimų perdavimas VŠĮ CPO LT

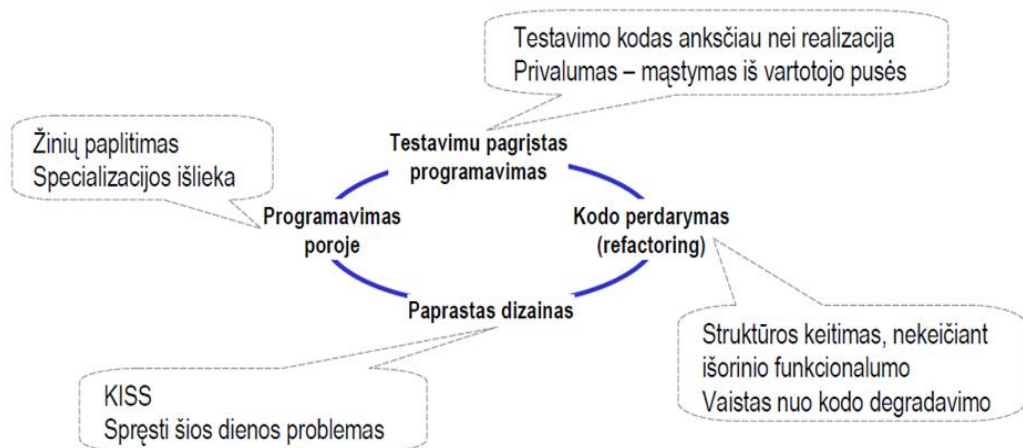
Data	Pavadinimas	Perdavė	Priėmė	Pastabos
2013-01-23	Susitarimas dėl projekto VP1-4.2-VRM-03-V-01-087 lėšomis įsigyto turto perdavimo	CPVA L. Kašubienė	CPO LT J. Kuklierienė	Perduota B tipo tarnybinės stotys ir programinė įranga
2013-01-28	Turto panaudos sutartis Nr. 2013/4-1-1 ir priedas perdavimo - priėmimo aktas	CPVA L. Kašubienė	CPO LT J. Kuklierienė	Perduota kompiuterinė įranga, baldai ir pan.
2013-02-25	2013-02-25 įsipareigojimų (reikalavimų perleidimo ir skolos perkėlimo) perleidimo sutarties priedas	CPVA L. Kašubienė	CPO LT J. Kuklierienė	Ir CPO IS kūrimo ir diegimo paslaugų sutartis su BBC
2013-02-28	Projekto VP1-4.2-VRM-03-V-01-087 lėšomis įsigyto turto nuosavybės teisių perdavimo - priėmimo aktas	CPVA L. Kašubienė	CPO LT J. Kuklierienė	Atsižvelgta į LRV 2007-01-19 nutarimą Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“. Perduota CPO elektroninis katalogas, išieities kodai, kontrolės sistema, tarnybinių stočių infrastruktūros duomenų kopijų prisijungimo prie CPO tarnybinių stočių infrastruktūra
2013-03-01	CPVA ir CPO LT įsipareigojimų (reikalavimų perleidimo ir skolos perkėlimo) perleidimo sutartis Nr. 2013/4-2-2	CPVA L. Kašubienė	CPO LT J. Kuklierienė	CPVA nuo 2013-03-01 perleidžia visus įsipareigojimus VŠĮ CPO LT pagal perdavimo aktą. Faktiškai perduotos preliminariosios sutartys
2013-03-07	Įsipareigojimų (reikalavimų perleidimo ir skolos perkėlimo) perleidimo sutartis be Nr.	CPVA L. Kašubienė	CPO LT J. Kuklierienė	Vadovaujantis LRV 2007-01-19 nutarimu Nr. 50, 2013-02-15 ESF agentūros papildomu susitarimu CPO perleido visus įsipareigojimus VŠĮ CPO LT pagal CPVA sudarytas sutartis, tarp jų ir CPO IS kūrimo ir diegimo paslaugų sutartis su BBC
2013-03-21	ŪM įsakymas Nr.4-231 - CPO LT direktoriaus atleidimo ir reikalų perdavimo aktas	CPO LT J. Kuklierienė	CPO LT K. Šerpytis	ŪM VP politikos sk. vyr. spec. D. Vedrickas įpareigotas dalyvauti perduodant buhalterinės apskaitos ir atskaitomybės duomenis ir asmens bylų sąrašą.
2013-03-25	FM įsakymas Nr. 3K-081 Dėl CPVA neatlygintinai IT + elektroninės informacinės sistemos ir visos sistemos programinės įrangos perleidimo VŠĮ CPO LT	CPVA	CPO LT	Vadovautasi: VŠĮ 10 str. 1 d. 8 p., 8 d.; CPVA įstatų 28.8 ir 38 p.; LRV nutarimais 2009-10-14 Nr. 1K-434 ir 2009-10-14 Nr. 1333. Perduota tarnybinės stotys su programine įranga
2013-03-25	CPO kompensuoja CPVA už naudojamą išteklius pagal panaudos sutartį	CPVA	CPO LT	Kompensuotinių sąnaudų suvestinė 6405,77 Lt

2013-04-29	CPO LT reikalų perdavimo aktas	CPO LT K. Šerpytis	CPO LT R. Černiauskas	Perduodamas ir projektas VP1-4.2-VRM-03-V „Viešojo administravimo subjektų sistemos tobulinimas“. Byla (1 vnt.). Akto 3.9 p. perduotas projektas VP1-4.2-VRM-03-V, reikalai priimti be pastabų
2013-06-11	Projekto VP1-4.2-VRM-03-V-01-087 lėšomis įsigyto turto nuosavybės teisių perdavimo-priėmimo aktas	CPVA L. Kašubienė	CPO LT R. Černiauskas	Vadovautasi CPVA ir CPO LT susitarimais 2013-01-23 Nr.2013/4-2 dėl projekto VP1-4.2-VRM-03-V-01-087 lėšomis įsigyto turto perleidimo; papildomais 2013-02-15 Nr. VP1-4.2-VRM-03-V--01-087/P3 dėl 2011-03-18 projekto CPVA CVP valdymo sistemos kūrimo ir diegimo finansinės sutarties Nr. VP1-4.2-VRM-03-V-01-087 pakeitimo, FM 3013-03-25 įsakymu Nr. 3K-081. Perduotos tarnybinės stotys su programine įranga

Šaltinis – Valstybės kontrolė Ūkio ministerijos, VŠĮ CPVA, VŠĮ CPO LT duomenimis

Agile principai

1 pav. Agile principai – programuotojo darbai

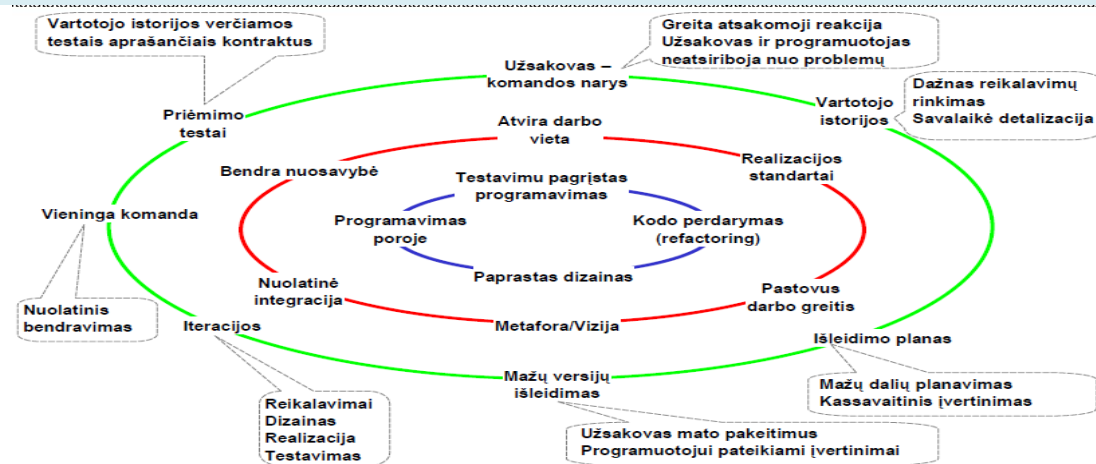
Šaltinis – http://vaidila.vdu.lt/~i5dasi/se2/paskaitos/05_programavimas.pdf

2 pav. Agile principai – komandinis darbas

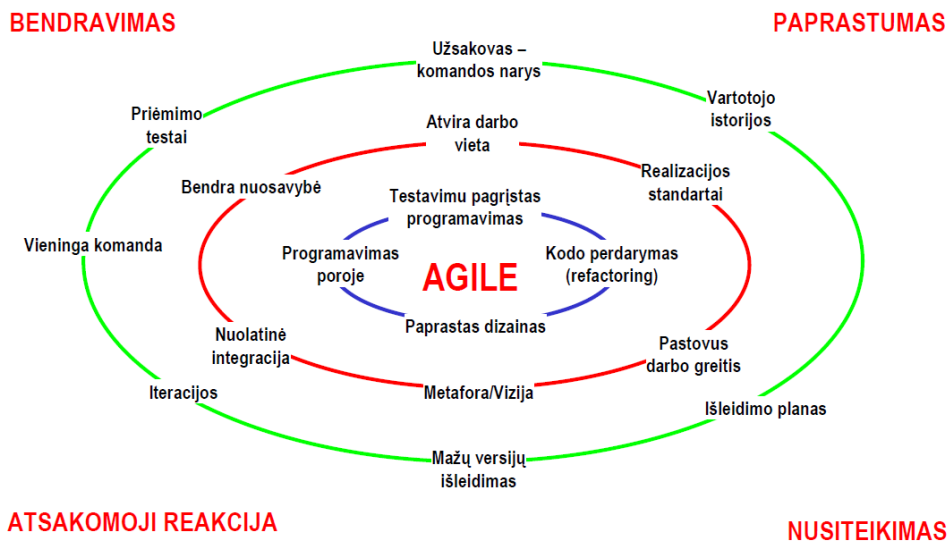
Šaltinis – http://vaidila.vdu.lt/~i5dasi/se2/paskaitos/05_programavimas.pdf

3 pav. Agile principai – visų projekto narių darbai

Šaltinis – http://vaidila.vdu.lt/~i5dasi/se2/paskaitos/05_programavimas.pdf

4 pav. Agile vertybės

Šaltinis – http://vaidila.vdu.lt/~i5dasi/se2/paskaitos/05_programavimas.pdf

Valstybinio audito ataskaitos
„Centralizuoti viešieji pirkimai“
5 priedas

Elektroninio katalogo CPO.lt vystymasis 2007–2013 m. laikotarpiu

Eil. Nr.	Metai, mėnuo	Katalogo papildymas
1.	2007-10	Katalogo paleidimas su biuro reikmenų ir kompiuterinės įrangos kategorijomis
2009 metai		
2.	2009-03	Degalai degalinėse (nauja kategorija)
3.	2009-04	Judrusis ryšys (nauja kategorija)
4.	2009-08	Pastatų modernizavimas ir techninė priežiūra (2 naujos kategorijos)
2011 metai		
5.	2011-01	Vaistai (nauja kategorija)
6.	2011-05	Kompiuterinės įrangos kategorijos atnaujinimas (patobulinta specifikacijos struktūra, jos atvaizdavimas kataloge, patobulinta užsakymo forma)
7.	2011-10	Biuro reikmenų kategorijos atnaujinimai (patobulinta specifikacijos struktūra, jos atvaizdavimas kataloge)
2012 metai		
8.	2012-01	Degalų kategorijos atnaujinimai (galimybė pirkėjui pasirinkti pasiūlymo vertinimo būdą - mažiausia kaina arba ekonominis naudingumas, atnaujintas užsakymo krepšelio atvaizdavimas)
9.	2012-05	Kompiuterinės įrangos kategorijos atnaujinimas (skaičiuojami nesudalyvavimo konkurse atvejai, galimybė tiekėjams bet kuriuo metu redaguoti siūlomas prekes)
10.	2012-09	Degalai talpyklose (nauja kategorija)
11.	2012-10	Biuro reikmenų kategorijos atnaujinimai (skaičiuojami nesudalyvavimo konkurse atvejai, galimybė tiekėjams bet kuriuo metu redaguoti siūlomas prekes)
12.	2012-12	Elektros energija (nauja kategorija)
2013 metai		
13.	2013-02	Pastatų modernizavimo kategorijos atnaujinimas (patobulinta specifikacijos struktūra, jos atvaizdavimas kataloge, patobulinta užsakymo forma)
14.	2013-04	Statybų techninės priežiūros kategorijos atnaujinimai (pataisytas užsakymo krepšelio atvaizdavimas, atsisakant papildomų statybos objekto aprašymo laukų)
15.	2013-05	Pirkimų pagal įgaliojimą sutarties parengimo įrankis
16.	2013-06	Energetiniai sertifikatai (nauja kategorija)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VŠĮ CPO LT duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Centralizuoti viešieji pirkimai“
6 priedas

Tiekėjo Nr. 1 pasiūlymo užimtos vietos biuro reikmenų tiekimo
konkursuose 2009–2012 m. laikotarpiu

Konkursas	Preliminariosios sutarties sudarymo data	Preliminariosios sutarties pabaigos data	Tiekėjų/dalyvių skaičius	Laimėjusių tiekėjų/dalyvių skaičius	Tiekėjo Nr. 1 pasiūlymo užimta vieta
Dėl kanceliariinių prekių tiekimo	2009-06-08	2011-08-08	20	5	1
Dėl kanceliariinių prekių tiekimo	2009-10-06	2011-10-06	8	7	1
Dėl biuro popieriaus tiekimo	2011-01-17	2012-10-10	12	8	3
Dėl biuro reikmenų tiekimo:	2011-10-03–2011-10-07	2012-10-07			
kanceliarinės prekės			13	6	1
tualetinis popierius ir kt.			13	5	1
buities, elektros prekės			13	5	1
eksploatacinės medžiagos			13	4	2
Dėl biuro reikmenų tiekimo:	2012-11-05	2013-11-05			
kanceliarinės prekės			20	7	1
tualetinis popierius ir kt.			20	7	2
buities, elektros prekės			20	5	1
eksploatacinės medžiagos			20	5	1
biuro popierius			20	8	1

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VŠĮ CPO LT duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Centralizuoti viešieji pirkimai“
7 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmai / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1. Siekiant nustatyti prekių, paslaugų ir darbų centralizavimo poreikį ir pasirengti galimam CPO finansavimo modelio keitimui, sukurti metodiką, skirtą apskaičiuoti administravimo mokestį, kuris priklausys nuo kiekvienos CPO.lt katalogo kategorijos diegimo ir administravimo išlaidų	Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai	Vadovaujantis viešosios įstaigos CPO LT įstatų, patvirtintų ūkio ministro 2012 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 4-1080, 21.3 punktu „nustato paslaugų, darbų bei produkcijos kainas ir tarifus ar jų nustatymo taisykles“ bus patvirtintos viešosios įstaigos CPO LT teikiamų paslaugų kainų nustatymo ir taikymo taisyklės.	2014 m. IV ketv.
2. Numatyti prevencines priemones, leidžiančias išvengti centralizuotų viešųjų pirkimų procedūrų stabdymo pasekmių	Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai	Sukurti metodiką, leidžiančią apskaičiuoti valstybės sutaupymus dėl viešųjų pirkimų vykdymo per viešosios įstaigos CPO LT, atliekančios centralizuotų viešųjų pirkimų funkcijas, elektroninį katalogą.	2015 m. II ketv.
3. Siekiant užtikrinti, kad antros kartos CPO.lt katalogas būtų patogus ir naudingas visiems vartotojams: 3.1. sukurti perkančiųjų organizacijų apklausos sistemą dėl problemų atliekant pirkimus per CPO ir netinkamo sutarčių, sudarytų tarp tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų, vykdymo ir imtis priemonių šių problemų sprendimui; 3.2. įgyvendinti priemones, didinančias konkurenciją tarp tiekėjų (galimybę pirkimus vykdyti susijungus kelioms perkančiosioms organizacijoms ir galimybę pačioms perkančiosioms organizacijoms įrašyti viršutinę norimą kainą visose kategorijose); 3.3. numatyti galimybę pratęsti pagrindinę sutartį tarp tiekėjo ir perkančiosios organizacijos	Viešajai įstaigai CPO LT	Sukurti perkančiųjų organizacijų komunikavimo ir informavimo priemones dėl problemų atliekant pirkimus per CPO LT ir netinkamo sutarčių, sudarytų tarp tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų, vykdymo (užtikrinant išaiškinimą dėl kompetencijų paskirstymo vykdant pirkimo sutartį ir ją kontroliuojant, taip pat informacijos pateikimą Viešųjų pirkimų tarnybai). Įgyvendinant priemones, didinančias konkurenciją tarp tiekėjų, sudaryti galimybes perkančiosioms organizacijoms: 1. vykdyti pirkimus susijungus kelioms perkančiosioms organizacijoms (konsoliduoti pirkimai);	2014 m. IV ketv.

Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
		2. pačioms perkančiosioms organizacijoms įrašyti viršutinę užsakymo kainą ar kiekį; 3. įvertinus modulių objektus, numatyti galimybę pratęsti pagrindinę sutartį tarp tiekėjo ir perkančiosios organizacijos.	
4. Užtikrinti galimybę perkančiosioms organizacijoms įgyvendinti Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintą įpareigojimą prekes, paslaugas ir darbus pirkti per CPO ir nepertraukiamai naudotis CPO.lt katalogu	Viešajai įstaigai CPO LT	Užtikrinti galimybę perkančiosioms organizacijoms įgyvendinti Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintą įpareigojimą prekes, paslaugas ir darbus pirkti per CPO LT ir nepertraukiamai naudotis CPO LT katalogu užtikrinamos organizacinės priemonės (planavimas detalizuotas CPO LT viešųjų pirkimų vykdymo metodikoje ir/arba CPO LT viešųjų pirkimų plane).	2014 m. IV ketv.

Šaltinis – Valstybės kontrolė, Ūkio ministerija ir VšĮ CPO LT